

Indholdsfortegnelse

1.	Indledning	2
2.	Generelt om Røbo	4
3.	Bygningsmæssige forhold.....	6
3.1	Bygninger	7
3.2	Beboernes værelser	7
3.3	Gangarealer	9
3.4	Toiletter/baderum.....	9
3.5	Køkkener/Fællesrum.....	10
3.6	Aktivitets- og Udviklingscenteret/Aflastningsdelen	10
3.7	Udendørsarealer	13
4.	Beboerne	14
4.1	Funktionsniveau	14
4.2	Medicin, læge mv.....	16
4.3	Arbejde og fritid.....	19
4.4	Beboernes økonomiske forhold	23
4.5	Ledsageordning.....	26
4.6	Hjælpemidler.....	27
4.7	Rygepolitik.....	27
4.8	Alkohol mv.	28
4.9	Vold.....	28
4.10	Beboernes seksuelle adfærd	30
4.11	Beboerråd (beboerindflydelse mv.)/kontaktråd	30
4.12	Handleplaner	33
5.	Regler vedrørende magtanvendelse og lukkede døre.....	35
5.1	Lukkede døre og frisk luft.....	36
5.2	Modtagne registreringer	37
5.3	Om indgreb generelt.....	48
6.	Personaleforhold	49
6.1	Normeringer og sammensætning	50
6.2	Vikarer og sygdom.....	52
7.	Amtets tilsynsordning	53
7.1	Generelt	53
7.2	Bornholm Regionskommunes tilsyn.....	57
7.3	Tilsynsbesøg foretaget på Røbo den 8. november 2006	69
	Opfølgning	70
	Underretning	70

1. Indledning

Efter ombudsmandslovens § 7, stk. 1, omfatter ombudsmandens kompetence alle dele af den offentlige forvaltning. Efter § 18 i loven kan ombudsmanden undersøge enhver institution eller virksomhed samt ethvert tjenestested der hører under ombudsmandens virksomhed. I de almindelige bemærkninger til lovforslaget om ombudsmandsloven er det forudsat at der vil ske ”en vis forøgelse af inspektionsvirksomheden i forhold til det kommunale område, især af psykiatriske hospitaler og andre institutioner for mentalt handicappede”.

Som et led i denne inspektionsvirksomhed foretog jeg og to af mine medarbejdere den 16. april 2007 inspektion af Røbo som består af et bosted, et aktivitets- og udviklingscenter og et aflastningstilbud.

Til stede under inspektionen var blandt andre lederen af Røbo samt to repræsentanter fra Bornholms Regionskommune.

Inspektionen bestod af en indledende og en afsluttende samtale med bostedets ledelse og medarbejderrepræsentanter samt repræsentanterne fra regionskommunen, rundvisning på bostedet og en personlig samtale med en mor til én af brugerne på aflastningsdelen.

Samtalen med moderen vedrørte hovedsagelig hendes 35-årige datters personlige forhold. Moderen var yderst tilfreds med Røbos aflastningstilbud og i særdeleshed med personalet.

I forbindelse med inspektionen anmodede jeg om udlån af bostedets skriftlige materiale vedrørende magtanvendelse foretaget i 2006 og 2007 i henhold til

serviceloven (nærmere bestemt i henhold til afsnit V, kapitel 21, i lovbekendtgørelse nr. 699 af 7. juni 2006 om social service og bekendtgørelse nr. 1109 af 12. december 2003 om magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten over for voksne efter kapitel 21 i lov om social service for så vidt angår magtanvendelserne foretaget i 2006 og i henhold til afsnit VII, kapitel 24, i lovbekendtgørelse nr. 58 af 18. januar 2007 om social service og bekendtgørelse nr. 789 af 6. juli 2006 om magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten over for voksne samt om særlige sikkerhedsforanstaltninger for voksne og modtagepligt i boformer efter serviceloven for så vidt angår magtanvendelser foretaget i 2007). Jeg bad om højst 10 sager.

Jeg modtog fem indberetninger for perioden fra den 27. oktober 2005 til den 4. april 2007. Indberetningerne vedrørte fire forskellige beboere.

Forud for inspektionen havde jeg fra bostedet modtaget forskelligt materiale vedrørende Røbo. Jeg havde bl.a. modtaget en beskrivelse af de tre enheder, en opgørelse over udgifter til servicebetaling og kost, en rygepolitik, en ansættelsespolitik, en sygdomspolitik, en pårørendepolitik, retningslinier for beboernes økonomiske midler, retningslinier for opbevaring, bestilling og medicingivning, uddannelsespolitik, en vedligeholdelsesplan, retningslinier vedrørende vagtplanlægning på Røbo, en aftale mellem Bornholms kommunalbestyrelse og Røbo, kopi af handleplaner, udarbejdet for tre af bostedets beboere i henhold til § 111 i den tidligere servicelov, en beskrivelse af en bestemt beboer i forhold til vidensnetværk indenfor dobbeltdiagnoser, en rapport om Røbo – ældre og demens samt en rapport om Rø Aflastningstilbud.

Forud for inspektionen modtog jeg fra Bornholms Regionskommune to tilsynsrapporter vedrørende tilsyn på Røbo i 2005 og 2006, kommunens retningslinier for udførelse af tilsyn, en redegørelse for udførte tilsynsbesøg på voksenhandicapområdet i 2006 og et referat fra socialudvalgets behandling af sagen den 27. marts 2007.

Efter inspektionen har jeg fra Røbo modtaget oplysninger om faste udgifter og indtægter for beboerne.

Denne rapport har i en foreløbig udgave været sendt til Røbo og Bornholms Regionskommune for at myndighederne kunne få en lejlighed til at fremkomme med eventuelle bemærkninger om faktiske forhold som rapporten måtte give anledning til. Bornholms Regionskommune har i brev (mail) af 5. september 2007 fremsat nogle bemærkninger der er indarbejdet i denne rapport. Jeg har ikke modtaget bemærkninger fra Røbo.

2. Generelt om Røbo

Røbo hører under Bornholms Regionskommune. Røbo er et bosted med tilhørende aflastningstilbud og dagtilbud for voksne med en betydelig varigt nedsat fysisk og psykisk funktionsevne som i stort omfang har behov for individuel og omfattende hjælp til almindelige daglige funktioner samt for pleje og omsorg.

Under inspektionen fik jeg oplyst at Røbo pr. 1. januar 2006 – af regionskommunen – blev bestemt til at skulle udvikle sig til at blive et ældre- og demens-tilbud for udviklingshæmmede. Det fremgår af beskrivelsen af Røbo at der vil gå en årrække før dette mål er nået, da der på bostedet bor en del yngre mennesker der ikke ønsker at flytte til et andet bosted. Intentionerne med Røbo er således at det er et permanent bosted hvor demente personer – fra 38 år og op-efter – skal bo resten af deres liv. Under den indledende samtale blev det oplyst at Røbos ledelse ser det som positivt at regionskommunen også visiterer personer med begyndende demens til bostedet. Dette betyder at personalet på Røbo kender den demente og bedre kan passe og pleje vedkommende i den sene demens.

Optageområdet for bostedet er Bornholms Regionskommune.

Bostedet på Røbo består af 16 boliger, der er opført efter § 105, stk. 2, i lov om almene boliger samt støttede private andelsboliger mv. Bornholms Regionskommunes hjælp til beboerne i de 16 almenboliger ydes efter § 85 i lov om social service. Boligerne er fordelt i tre grupper. To af grupperne har seks beboere og én gruppe har 4 beboere. Hver beboer har en lille lejlighed bestående af en til to værelser samt tekøkken og et badeværelse. Herudover er der et fællesareal i hver af grupperne. Bogrupperne har en fast tilknyttet personalegruppe.

På tidspunktet for inspektionen boede der 12 mænd og 4 kvinder på bostedet. Aldersmæssigt fordelte beboerne sig på det tidspunkt mellem 36 og 85 år.

Udover bostedet består Røbo som nævnt også af et dagtilbud, Rø Aktivitets- og Udviklingscenter. Dette tilbud ligger i umiddelbar tilknytning til bostedet. Dagtilbudet er normeret til 17 brugere hvoraf de fleste kommer fra selve bostedet. 11 af beboerne på bostedet er således tilknyttet dette dagtilbud. Fire af beboerne er ifølge det oplyste under inspektionen ikke tilknyttet et dagtilbud.

Jeg går ud fra at dette skyldes de fire beboeres alder og foretager mig ikke videre i den anledning.

Endelig består Røbo også af et aflastningstilbud som – sammen med dagtilbuddet – ligger i umiddelbar tilknytning til bostedet. Aflastningstilbuddet tilbydes – én til to weekender pr. måned samt om onsdagen – til 8-12 udviklingshæmmede voksne der bor hjemme hos deres forældre.

Under den indledende samtale oplyste ledelsen at det er en fordel at personer som står på venteliste til bostedet, allerede på det tidspunkt benytter dagtilbuddet og aflastningsdelen. De er således allerede trykke ved Røbo (selve stedet, omgivelserne og personalet) når de får mulighed for at flytte ind.

Det fremgår af beskrivelsen af Røbo at bostedet den 1. januar 2006 blev fusioneret med Rø Aktivitets- og Udviklingscenter og Rø Aflastning. Under inspektionen oplyste ledelsen og personalet at de er glade for sammenlægningen idet sammenlægningen og dermed en fælles ledelse betyder meget for dialogen/samarbejdet om de enkelte beboere.

Ifølge beskrivelsen af Røbo har bostedet, dagtilbuddet og aflastningen fast personaletilknytning. Ved fælles aktiviteter og akut personalemangel på dagtilbuddet og bostedet hjælper man dog hinanden når det personalemæssigt kan lade sig gøre. Det er imidlertid ikke muligt for bostedet at deltage i aflastningsaftalen.

Bostedet, dagtilbuddet og aflastningsdelen er i 2007 normeret til henholdsvis 27,92, 6,06 og 3,66 fuldtidsstillinger. Ifølge beskrivelsen af Røbo bliver stillingerne varetaget af en virksomhedsleder, en stedfortræder, en afdelingsleder, pædagoger, omsorgshjælpere, social- og sundhedsassistenter, social- og sundhedshjælpere, en pædagogstuderende, en fysioterapeut, to pedeller, en rengøringsassistent, køkkenassistenter, en kontorassistent samt et antal faste vikarer.

3. Bygningsmæssige forhold

Røbo ligger i naturskønne omgivelser ved marker og en mindre skov. Det er som nævnt et botilbud med plads til 16 beboere i egen bolig. I tilknytning til bostedet ligger som før nævnt Rø Aktivitets- og Udviklingscenter og Rø Aflastningstilbud.

Under rundgangen havde jeg lejlighed til at besigtige fællesarealer, enkelte beboerlejligheder med tilhørende haveareal, køkkener, bad/toiletrum, gangarealer og udendørsarealer. Derudover blev vi vist rundt i dagtilbuddet og aflastningsdelen.

3.1 Bygninger

Røbo er inddelt i to parallelle bygninger med bosted i den ene og Rø Aktivitets- og Udviklingscenter og aflastningstilbud i den anden. Begge bygninger er i ét plan. Aktivitets- og Udviklingscentret er indrettet i en gammel skole fra 1950'erne. Bygningen er opført i røde mursten og rødt tegltag. Bostedet er en nyere bygning fra 1999. Den er også opført i røde mursten og rødt tegltag og er derudover beklædt med mørkt træ flere steder. De to bygninger er forbundet af en gang med store vinduespartier i den side der vender mod parkeringspladsen.

Bostedet er som nævnt inddelt i 3 bogrupper der ligger i forlængelse af hinanden. Bygningen er omkranset af et haveareal, og man kommer ind via parkeringspladsen der adskiller bostedet og dagtilbuddet/aflastningsdelen. På den side af bygningen der vender ud mod græsarealet ved parkeringspladsen, er der store vinduespartier hvilket gør bygningen meget lys.

Dagtilbuddet/aflastningsdelen består af en gymnastiksal, en række aktivitets- og opholdsrum, køkken/fællesrum, dagligstue og gangareal. Under rundgangen kunne jeg konstatere og fik oplyst at vinduesrammerne på gymnastiksalen er rådne. Der er derfor koldt og utæt i salen. Man er som følge heraf ved at indhente tilbud til renovering.

Der er opsat røgalarmer som er forbundet med hinanden og der er et årligt brandtilsyn.

Når bortses fra gymnastiksalen, er det mit hovedindtryk at de bygningsmæssige rammer og vedligeholdelsesstandarder på Røbo generelt er meget gode. Jeg anmoder Røbo om at holde mig orienteret om renoveringen af gymnastiksalen.

3.2 Beboernes værelser

De 16 lejligheder på bostedet er på 50 m² (75 m² incl. fællesarealer).

Efter det oplyste har beboerne haft mulighed for at vælge om lejligheden skulle opdeles i ét stort eller to mindre rum. Jeg fik mulighed for at besøge en lejlighed i hver af de tre bogrupper. Lejlighederne er indrettet med sofa, skabe og reoler. Der er også et lille tekøkken med en håndvask og to kogeplader. Det blev oplyst at strømmen til kogepladerne i nogle af lejlighederne af sikkerhedsmæssige hensyn er blevet afbrudt.

Under rundgangen oplyste ledelsen at beboerne er meget glade for deres lejligheder.

To af de lejligheder jeg besøgte, er opdelt i en opholdsstue og et soveværelse. Lejlighederne er lyse med hvide vægge og linoleum på gulvene. De bærer tydeligt præg af den enkelte beboers personlige smag og interesser og er hyggeligt indrettede med grønne planter, forskellige nipsgenstande og billeder på væggene. I den ene lejlighed er der ophængt et lille tv på væggen ved siden af sofaen, og på inspektionstidspunktet lå der legetøj fremme på sofabordet. I reolsystemet er der bøger, legetøj, familie billeder og et lille musikanlæg. Den anden lejlighed er mere enkelt indrettet med sofa, lænestol, sofabord og et lille hjørneskab. I soveværelset er der hylder med legetøj og et musikanlæg.

Det tredje sted jeg besøgte, var to lejligheder der fungerer som henholdsvis stue og soveværelse for et ældre ægtepar. Værelserne er noget større end de andres. Der er tæppe på gulvet, og stuen er indrettet med et spisebord med fire stole og en hyggelig sofakrog. På væggene hænger plakater og familie billeder, og rundt omkring står der nipsgenstande og bamser.

Fra alle lejligheder er der via egen terrassedør udgang til et lille haveareal med udsigt til mark og en mindre skov.

Lejlighederne på Røbo fremstod pæne, lyse og rene. Den personlige indretning af de enkelte lejligheder giver et hyggeligt og hjemligt præg.

3.3 Gangarealer

Gulvet på gangarealet er af mørkt træ. Langs væggene der er hvidmalede, er opsat små lamper. Der er store vinduer langs den side der vender ud mod parkeringspladsen hvilket giver meget lys og en stor åbenhed. Gangene er brede, og der står planter og blomster rundt omkring på gulvet og i vindueskarmene.

Ud til gangen er der et pulterrum med bl.a. en fryser og en massagestol.

Der er gjort meget ud af at gøre gangarealet opholdsvenligt med plakater og fotografier på væggene og enkelte stole rundt omkring. Mellem anden og tredje bogruppe er der indrettet en lille hyggeklub med en havebænk, en stol, et lille bord og en gulvplante. Væggen er her malet mørkeblå. Lidt længere nede ad gangen er der opstillet et bordfodboldspil.

Overalt var gangarealerne ryddelige og rene.

3.4 Toiletter/baderum

Beboerne på Røbo har eget bad og toilet. Badeværelserne er rummelige og lyse, og de er udstyret med hvid sanitet (toilet og håndvask), en smal reol med hylder, en bruseniche og et spejl over håndvasken. Der er hvide klinker på væggene og gråt linoleum på gulvet. Derudover er der i nogle af lejlighedernes badeværelser installeret vaskemaskine og tørretumbler. Det blev oplyst at beboerne selv må bestemme om de vil købe vaskemaskine og tørretumbler. De beboere som har fravalgt denne løsning, får deres tøj mv. vasket i bostedets fælles vaskeri.

På gangen der fører hen til bogrudderne, er der et stort fællesbadeværelse med et toilet, en toiletstol (der kan rykkes ud), håndvask med spejl samt et spabad. Derudover er der forskellige hjælpemidler til handicappede. Rummet er stort og lyst, og langs den ene side står et par gulvplanter.

Der var rent og pænt i alle toilet- og baderum.

3.5 Køkkener/Fællesrum

Hver bogruppe har sit eget køkken/alrum. Rummene er store og lyse, og de er indrettet på samme måde i alle bogrudderne med selve køkkenet placeret i midten af rummet. Det består af lyse køkkenelementer, skabe og diverse hårde hvidevarer. Derudover er der et stort spisebord med tilhørende stole.

På den ene side af hvert køkken er der indrettet en hyggekkrog med sofa, lænestole og sofabord. Her kan beboerne sidde og snakke eller se fjernsyn. Der er plakater på væggene og grønne planter rundt omkring. På den anden side af hvert køkken er opstillet et lille kontormiljø med skrivebord, reoler, lamper og nipsgenstande. Her kan beboerne bl.a. få fremkaldt billeder fra digitale kameraer, og personalet har her mulighed for at lave kontorarbejde uden at skulle forlade beboerne.

I køkkenet forberedes maden til beboerne som i samarbejde med det pædagogiske personale efterfølgende selv "afslutter" madlavningen. Alle knive er låst inde.

Alle køkkener fremstod pæne og rene og giver mig ikke anledning til bemærkninger.

3.6 Aktivitets- og Udviklingscenteret/Aflastningsdelen

Dagtilbuddet/aflastningsdelen består som nævnt af en gymnastiksal, en række aktivitets- og opholdsrum, køkken, dagligstue og gangareal.

Gymnastiksalen ligger til venstre i bygningen set fra parkeringspladsen. Gulvet i salen er belagt med linoleum, og væggene består af henholdsvis gule mursten og hvidmalede vægge. I begge sider af salen er opsat ribber. I den ene ende af

gymnastiksalen er der indbygget en scene i væggen. Scenen var skjult bag et farverigt scenetæppe. Foran scenen stod på inspektionstidspunktet forskellige musikinstrumenter. Midt i salen lå en stor madras, og der stod diverse gymnastikredskaber og stole rundt omkring.

I tilknytning til gymnastiksalen er et fælles omklædningsrum for kvinder og mænd. Der er dog også to små separate omklædningsrum hvor man kan klæde om for sig selv. Gulvet er belagt med fliser, og væggene er malet hvide. Der er to dametoiletter og et herretoilet. Langs siderne og midt i rummet er der opstillet bænke og knagerækker.

Fra gymnastiksalen er der en lille gang der fører hen til selve dagscentret. Her står der grønne planter, nogle stole og et lille bord. Gangens ene væg består af store vinduer der vender ud mod parkeringspladsen.

Inde i dagscentret er gangarealet belagt med brunt linoleum. Væggene er malet hvide og er flot udsmykkede med fotografier og plakater. Der er knagerækker på væggen i hele gangens længde. I den ene ende af gangarealet er pladsen så stor at det fungerer som en slags opholdsrum. Her er opstillet stole og borde hvor brugerne kan sidde og hygge sig sammen.

Ud til gangen ligger en række aktivitetsrum. De har alle hvide vægge og brunt linoleum på gulvet. I det første aktivitetsrum der består af to sammenhængende værelser, står et klaver, en lænestol, en sofa og et spisebord med tilhørende stole. I det ene hjørne er der et lille the-køkken. Langs væggene står der reoler, og rundt omkring hænger fotografier og tegninger. I det tilstødende værelse er der opstillet en computer, og i det ene hjørne er der indrettet en lille hygekrog med sofa, sofabord og fjernsyn. Hygekrogen er afskærmet ved hjælp af reoler.

Det andet aktivitetsrum fungerer som motionsrum. Der er forskellige motionsredskaber, herunder en motionscykel og en trampolin. I det ene hjørne står der en briks med puder, og langs den ene væg er installeret et stationært gangstativ

samt et par ribber. Også her er der et lille the-køkken. På væggen hænger der farverige collager og et maleri.

I det tredje aktivitetsrum står en sofa, et lille bord og en reol. Midt i rummet er der et spisebord med tilhørende stole. På den ene væg hænger et spejl og foran spejlet står en stor musikseng med musikvibrationer. Langs den ene væg, der er malet mørkegrøn, er opsat et reolsystem. Her er placeret en projektor så man på den modsatte væg kan se farverige billeder i bevægelse, mens man ligger og slapper af i musiksengen.

Ud til gangen ligger der endvidere et værelse til aflastningsdelens brugere. Dette værelse besøgtede jeg ikke.

Der er i alt 6 badeværelser til brugerne i dagscentret/aflastningsdelen. Det badeværelse jeg besøgtede under inspektionen, er stort og lyst med et toilet, håndvask med spejl over, bruseniche, en liggebriks, skab og en bæk. Gulv og væg er af linoleum.

I dagscentret/aflastningsdelen er der et stort fælleskøkken hvor brugerne kan hjælpe med at lave mad. Lokalet er lyst med hvide vægge og linoleum på gulvet. Her står to spiseborde med tilhørende stole. Selve køkkenet består af lyse køkkenelementer, skabe og diverse hårde hvidevarer. Fra køkkenet er der en dør ud til en hyggelig terrasse med bænke og borde hvor brugerne kan sidde og nyde deres mad.

Opholdsstuen i dagscentret/aflastningen er et stort lokale med hvide vægge og trægulv. Lokalet er indrettet med spiseborde og tilhørende stole. Der er et sofa-hjørne med tre sofaer, en lænestol, sofabord og et fjernsyn. Langs væggen står et par reolsystemer med fjernsyn, videoafspiller og en masse legesager, bøger og tegneserier. Rundt omkring står der blomster og grønne planter. Bagerst i lokalet er der døre ind til to mindre værelser der bruges af aflastningen. Værelserne er indrettet med en seng og en kommode. I det ene lokale er et lille skri-

vebord med en stol. Værelserne er hyggeligt indrettet med nipsgenstande, blomster og plakater på væggene.

Værelserne i aflastningen ligger en smule spredt, men dette skyldes bygningens oprindelige indretning. Lokalteterne gjorde i øvrigt et meget godt indtryk.

3.7 Udendørsarealer

Røbo er omgivet af et haveareal. Hver beboer har en lille have med egen terrasse der vender ud mod vejen. Fra haverne er der som før nævnt udsigt til mark og en lille skov. Der er ikke noget skel mellem de enkelte haver. Nogle steder er der plantet påskeliljer langs muren, og der er opstillet krukke til blomster og planter. Nogle beboere har fået stillet havebænke frem.

Under rundgangen oplyste ledelsen at nogle af beboerne har hjulpet med at anlægge/udvide terrasserne, og at de er meget stolte af resultatet.

Det blev oplyst at det på grund af traktose er svært at få større planter til at vokse på stedet.

Der er et større grønt græsareal på den side af bostedet der vender ind mod parkeringspladsen. Her er plantet små buske og lavet en lille terrasse med flisebelægning. Røbo var på tidspunktet for inspektionen i gang med at etablere et stort bålhus i midten af terrassen. En del af græsarealet er omkranset af et hvidt hegn af træ.

I græsarealet på den anden side af dagcentret/aflastningsdelen er plantet små frugttræer og buske, og rundt omkring står der bænke og borde. Der er også et par legestativer. Jeg fik oplyst at beboerne er udenfor stort set hele dagen når vejret er godt.

Såvel havearealerne som det øvrige udendørsareal fremstod hyggelige og velholdte og giver mig således ikke anledning til bemærkninger.

4. Beboerne

4.1 Funktionsniveau

Røbo er som tidligere angivet et bosted med tilhørende aflastningstilbud og dagtilbud for voksne med en betydelig varigt nedsat fysisk og psykisk funktionssevne. Som nævnt er målet at Røbo skal være et bosted for ældre demente personer. Denne målsætning er imidlertid ikke nået endnu fordi der på bostedet bor en del yngre mennesker som ikke ønsker at flytte og som regionskommunen har valgt ikke at tvangsflytte. Ifølge en rapport fra juni 2006 om Røbo, Ældre og demens regner regionskommunen med at målsætningen vil nås indenfor en 10-årig periode.

Beboersammensætningen var på tidspunktet for inspektionen rimelig blandet. Der er således bl.a. beboere med autisme, udviklingshæmmede beboere, heraf nogle med psykiatrisk overbygning, beboere, herunder mongoler, der er meget demente samt én beboer der er senhjerneskadet

Fælles for så godt som alle beboerne er at de i stort omfang har behov for individuel og omfattende hjælp til almindelige daglige funktioner samt for pleje og omsorg, jf. § 108 i serviceloven. Én af beboerne er en ældre udviklingshæmmet kvinde som er ret godt fungerende. Hvis hun skulle visiteres efter nutidens standarder ville hun nok ikke være kommet til at bo på et bosted som Røbo. Hun har imidlertid i hele sit voksne liv boet på institutioner og bor nu på Røbo sammen med sin mand der er mindre velfungerende.

Beboernes mentale udvikling svarer til udviklingstrin fra ca. 6 måneder til 6-7 år.

Ingen af beboerne – måske bortset fra den ovenfor omtalte kvinde – er i stand til at klare sig selv, herunder at bo alene.

Det blev under inspektionen oplyst at den beboer som er senhjerneskadet, er forkert placeret på Røbo. Han bryder sig ikke om de øvrige beboere, og det virker som om at han har en fornemmelse af at han ikke hører til dér. Regionskommunen er opmærksom på problemet, og det er således besluttet at den pågældende mand i 2008 skal flytte til et nybygget botilbud for 16 personer hvor han bl.a. skal bo sammen med en anden senhjerneskadet mand. Det er tillige bestemt at en del af personalet flytter med den pågældende til hans nye hjem.

Der er stor forskel på hvilke færdigheder beboerne har. En del af beboerne har fx ikke noget verbalt sprog, og alle mangler i forskellig grad sociale kompetencer. De fleste af beboerne er tillige ikke i stand til at tage egentlige beslutninger vedrørende deres eget liv.

Af beskrivelsen af Røbo fremgår bl.a. følgende:

”Der arbejdes ud fra ’Det kan nytte’ referencerammen, hvilket fordrer en grundlæggende respekt og accept af det enkelte menneske. Vores opgave er at give beboerne relevante oplevelser i en tryk hverdag, hvor forudsigelighed og kommunikation er en selvfølge-
lighed.

...

Målsætning:

Tilbudene i Rø skal give personer med varig nedsat fysisk eller psykisk funktionshæmning, over 18 år, mulighed for et liv hvor de til stadighed udvikler deres potentialer og i videst muligt udstrækning er med- og selvbestemmende over deres eget liv.

...

Tryghed: er en forudsætning for udvikling hos ethvert menneske. Det må mødes med betingelsesløst accept, hvor omsorg og tolerance er i højsædet.

Samvær: formen skal tage sit udgangspunkt i gensidighed og respekt, og der skal prioriteres samværsformer, som indebærer fælleshandlinger mellem beboere og medarbejderen.

Kommunikation: Intet menneske kan udvikle sig uden at indgå i et kommunikativt samspil med andre.

Kommunikation med henblik på at kunne træffe egne valg skal derfor have central placering, og den må tages alvorlig. Dette indebærer, at der skal fokuseres på den basale kommunikation, samspil og tolkning.

Oplevelser: dagligdagen skal indeholde oplevelser – oplevelser der giver mulighed for indsigt og begrebsdannelse.

Uafhængighed: Trygheden, samværet, kommunikationen og oplevelserne, må på længere sigt føre frem til en høj grad af uafhængighed, og en oplevelse af, at jeg kan selv, og at det jeg gør, er godt.”

...”

4.2 Medicin, læge mv.

Røbos retningslinier af 10. november 2004 vedrørende medicin indeholder bestemmelser om bl.a. bestilling, opbevaring og dosering af medicin.

Det er den praktiserende læge der ordinerer medicinen til beboerne og udskriver recepterne.

De pædagoger der er på arbejde i weekenden, har ansvaret for at medicinen bliver talt op. De har ligeledes ansvaret for at det i medicinbogen bliver anført hvilken medicin der mangler og derfor skal bestilles. Det er personalet på kontoret der bestiller medicinen.

Apoteket leverer medicinen i en aflåst kasse. Personalet i gruppe 3 modtager og tjekker om den leverede medicin er i overensstemmelse med den medicin der blev bestilt. Herefter kvitterer personalet i gruppe 3 for leveringen og fordelel medicinen til dobbeltaflåste medicinskabe i hver bogruppe.

Som jeg forstår retningslinierne doserer uddannet personale hver weekend medicinen for en uge ad gangen. I tilfælde af at der ikke er doseret i pilleæsker, må ikke-uddannede dosere fra pilleglas – men kun for ét måltid ad gangen.

Jeg beder bostedet om at oplyse hvad der forstås ved uddannet personale.

På min forespørgsel blev det oplyst at Røbo leverer al restmedicin tilbage til apoteket til destruktion når udløbsdatoen er overskredet, eller hvis den pågældende medicin ikke længere skal benyttes. Røbo modtager ikke en kvittering fra apoteket på den tilbageleverede medicin. Jeg oplyste at det efter min opfattelse – for at undgå eventuel tvivl om hvad der sker med restmedicin, og heraf følgende uberettigede mistanker – kan være fornuftigt at få en kvittering fra apoteket. Det erklærede både regionskommunens og bostedets repræsentanter sig enige i. En mulig løsning kan være at Røbo selv skriver op hvad der bliver afleveret, og anmoder om apotekets kvittering herfor, fx i form af et stempel.

Jeg beder Røbo om at underrette mig om hvorvidt bostedet har indført en sådan form for kontrol med restmedicinen for at sikre at der ikke sker (kan ske) misbrug og omsætning af medicin.

Jeg blev ikke under inspektionen oplyst om hvordan det forholdt sig med lægeordningen i forhold til beboerne.

Jeg går ud fra at beboerne (eventuelt i samarbejde med pårørende og bostedets personale) har valgt egen praktiserende læge.

Jeg spurgte til det psykiatriske tilsyn med beboerne. Regionskommunens repræsentanter oplyste at regionskommunen før 1. januar 2007 købte bistand fra oligofreniklinikken på Psykiatrisk Hospital i Århus. Dette indebærer at en specia-

list på oligofreniområdet (området for udviklingshæmning) hver tredje måned kom 3 dage til Bornholms Regionskommune og tilså beboerne på kommunens bosteder.

Denne ordning var både regionskommunen og bostederne efter det oplyste særdeles tilfredse med.

Regionskommunen blev pr. 1. januar 2007 en del af Region Hovedstaden som efter det oplyste endnu ikke har besluttet hvorledes ordningen med psykiatrisk tilsyn på bosteder skal være. Der har derfor ikke siden 1. januar 2007 været en fast ordning med psykiatrisk tilsyn på området.

Indtil Region Hovedstaden fastsætter en ny ordning, er der en midlertidig ordning som går ud på at en beboer af egen læge skal henvises til en psykiater fra Psykiatrisk Center Glostrup.

Repræsentanterne fra Bornholms Regionskommune gav udtryk for at denne midlertidige ordning ikke er optimal da egen læge sjældent kender til dette specielle område.

Regionskommunens repræsentanter gav endvidere udtryk for at det efter kommunens opfattelse ville være hensigtsmæssigt med et regelmæssigt tilsyn. Kommunen mener således at et tilsyn en gang om måneden ville være mest optimalt.

Jeg går ud fra at det er personalet der tilser om den enkelte beboer har det godt, og at det er personalet der i tilknytning hertil tilkalder egen læge hvis beboeren opfører sig eller har det anderledes end sædvanligt.

Jeg er enig i at det – for at sikre en optimal lægelig behandling og deraf følgende trivsel for den enkelte, herunder for at undgå fejlmedicinering eller i værste fald at nogen ”glemmes” – er en sikkerhed med et regelmæssigt psykia-

trisk tilsynsbesøg. Efter min opfattelse er det således ikke optimalt at den tilknyttede psykiater som udgangspunkt kun kommer på bostedet når vedkommende bliver tilkaldt af personalet (via egen læge) som har iagttaget en ændring i en beboers adfærd. Man kan heller ikke forvente at personalet konstant kan være opdateret på om der er kommet et nyt medikament på markedet som eventuelt vil kunne forbedre en beboers tilstand/livsindhold.

Jeg har sendt denne del af rapporten til Region Hovedstaden og bedt regionen om at underrette mig om hvorledes regionens faste ordning på området vil blive.

4.3 Arbejde og fritid

Som tidligere nævnt er 11 af beboerne på bostedet tilknyttet Rø Aktivitets- og Udviklingscenter som er normeret til 17 brugere, og der er derfor også brugere af tilbuddet som kommer fra andre bosteder, egne lejligheder eller forældres hjem.

Dagtilbuddet har åbent i hverdagene fra kl. 8 til kl. 16 (om torsdagen og fredagen dog til henholdsvis kl. 15 og 14).

De 11 beboere fra Røbo som benytter tilbuddet holder på skift fri en halv eller en hel dag om ugen med henblik på at få én til én-oplevelser med personalet. Disse oplevelser går fx ud på at gå på café, handle og tage på ture samt ordne praktiske ting som rengøring, indkøb og vask.

For at personalet på bostedet – uden at være afhængig af tidspunkter – kan tage på ture med de beboere der er hjemme, spiser de beboere der er på dagtilbuddet frokost dér.

Brugerne af dagtilbuddet er delt op i faste grupper. Der er således en pedel-gruppe, en køkkengruppe og en aktivitetsgruppe.

Aktiviteterne i køkkengruppen går bl.a. ud på at smøre brød, gøre rent, bage, vaske op og brygge kaffe.

Aktiviteterne i pedelgruppen går bl.a. ud på at slå græs, vaske gulv i gymnastiksal, male havemøbler og skrabe sne.

Aktiviteterne i aktivitetsgruppen går bl.a. ud på at filte, væve, støbe lys, pakke lysene i kasser og køre med for at levere dem til det nærliggende Middelaldercenter.

Gymnastiksalen bruges til boldspil, musik og social motorik. Brugere af dagtilbuddet har endvidere bl.a. mulighed for at se film, bygge med Lego, klippe og klistre, læse historier og nyde tilværelsen i den tidligere omtalte musiksejng (med musikvibrationer).

Dagtilbuddet giver også mulighed for at dyrke fysisk træning med diverse redskaber i et kondirum. Kommunen har bevilget en fysioterapeut i 11 timer om ugen til hjælp ved denne fysiske træning. Stillingen var dog på tidspunktet for inspektionen ubesat hvilket imidlertid ikke afholder beboerne/brugere fra at benytte redskaberne.

Af udendørs aktiviteter tilbydes bl.a. gåture, cykelture (eventuelt ud til Røbos skurvogn som ligger i en skov i nærheden) og bålaktiviteter. Dette er også en del af bostedets tilbud.

Som jeg forstår beskrivelsen af Røbo har beboerne på bostedet bl.a. mulighed for at gå til svømning (om vinteren) og ridning (om sommeren) i fritiden. Herudover tilbydes de fx biografture, restaurantbesøg, deltagelse i musikfestival og ture til stranden.

Under den indledende samtale oplyste ledelsen at beboerne er meget glade for at komme udenfor. Maden serveres ofte udenfor i haven, og der bliver gået og cyklet mange ture ud i den nærliggende natur.

Som nævnt er Røbo omgivet af en have som efter det oplyste bliver benyttet flittigt både i sommer- og vinterhalvåret. Når vejret er til det, opholder beboerne sig således udenfor stort set hele dagen. Haven er bl.a. forsynet med en so-fagyng, et par legestativer og havemøbler. Et stort bålhus med bænke og plads til kørestole var på tidspunktet for inspektionen under etablering.

På bostedet er der i et stort badeværelse opsat et spabad som beboerne kan benytte. De (og personalet) har også mulighed for at benytte sig en massagestol. På gangen i gruppe 2 er opstillet et bordfodboldspil.

Jeg fik under inspektionen oplyst at al mad planlægges, indkøbes og i et vist omfang forberedes af to køkkenassistenter. Maden (færdig)laves herefter af personalet og beboerne i hver af de tre grupper. I weekenderne står personalet og beboerne i hver af de tre grupper selv for hele madlavningen. Af aftalen mellem kommunalbestyrelsen i Bornholms Regionskommune og Røbo (januar 2007) fremgår følgende om kosten:

”Omkring kosten kan vi ikke tænke os bedre vilkår, da vi hver dag får friske råvarer og nylavet mad, der dufter pragtfuldt i hele huset.
...”

Beboerne vælger selv om de vil spise sammen eller hver for sig.

Det blev oplyst at beboerne – i højere eller mindre grad sammen med personalet – selv gør deres egne lejligheder rene en gang om ugen. En rengøringsassistent står dog for at der hver hverdag bliver rengjort i alle fællesrum og badeværelser (også i de enkelte lejligheder) samt vasket gulve overalt på Røbo. Som udgangspunkt rydder beboeren – sammen med personalet – op i deres

lejligheder hver dag. Der var dog på tidspunktet for inspektionen to beboere der godt kan lide at bo lidt rodet. Det får de som udgangspunkt lov til. Personalet får dog ved hjælp af aftaler og opfordringer de pågældende beboere til at rydde op/gøre rent inden rodet tager overhånd.

Jeg fik under inspektionen oplyst at en del af beboerne har det bedst med at være alene eller sammen med få andre når de er på tur. Røbo råder derfor over 4 minibusser og 2 mindre biler. Det fremgår af et notat om betaling for servicepakken på Røbo i 2007 at beboerne betaler for udgifterne til biler og busser over servicepakken.

Beboerne tilbydes efter det oplyste hvert år en eller flere ferieture. Der kan fx være tale om charterferier, ferier i Norge og Sverige og musikfestivaler. Beboerne er selv med til at vælge ferieform. Det blev som eksempel nævnt at en af beboerne flere gange havde været på ferie i autocamper, og at vedkommende under ferien en gang havde kørt i tog da dette er en af hans store interesser. Kun én af beboerne ønsker ikke at tage på ferie.

Under den indledende samtale fik jeg fra repræsentanterne fra Bornholms Regionskommune oplyst at kommunen ikke har en rabataftale hos de rejseselskaber kommunen sædvanligvis benytter. Jeg foreslog at en sådan aftale bliver etableret. Udover at stille dette forslag, foretager jeg mig ikke noget vedrørende dette spørgsmål.

Røbo dækker den almindelige lønudgift til personalet og eventuelt benyttede ledsagertimer under ferien. Løn herudover til personale dækkes af den/de beboere der er med på den pågældende ferie. Beboerne afholder endvidere alle udgifter vedrørende ferien, herunder også udgifter til mad, billetter, transport, ophold mv. til personalet i forbindelse med ferien. Det blev oplyst at Røbo er meget opmærksom på at personalet ikke under ferierne har flere udgifter end den beboer personalet er på ferie med. Det giver sig fx udslag i at de ansatte

ikke – når de er på restaurant med beboerne – kan vælge noget mad der er dyrere end det beboerne har valgt til sig selv.

Jeg går ud fra at de nævnte økonomiske retningslinier også gælder når personalet deltager i andre arrangementer, går på café, restaurant og i biografen med beboerne.

4.4 Beboernes økonomiske forhold

Beboerne modtager alt efter deres alder enten højeste førtidspension eller folkepension. Herudover modtager de boligydelse.

Beboerne betaler husleje, el, vand, varme samt private forsikringer. Herudover betaler beboerne på Røbo for en servicepakke hvori indgår betaling for brændstof til og forsikringer af bostedets biler/busser, reparationer af fx dæk på kørestolene, rengørings- og vaskemidler, vinduespudsning, blomster, TV3 og aktiviteter.

Det fremgår af regionskommunens tilsynsrapport fra 2006 at der sker tilbagebetaling til beboerne hvis der er ikke-forbrugte midler i servicepakken.

Af øvrige faste udgifter betaler beboeren for en kostpakke indeholdende udgifter til mad og løn til køkkenassistenterne.

Jeg fik oplyst at to af beboerne er under værgemål. Jeg må forstå at for de resterende beboere der ikke er under værgemål, er det forældrene eller andre pårørende – hvis sådanne findes – der i samarbejde med den enkelte gruppe/vedkommendes kontaktperson træffer økonomiske beslutninger for/sammen med beboeren. Jeg fik således oplyst at de pårørende – hvis de måtte ønske det – bliver taget med på råd ved større indkøb.

Ledelsen oplyste at Røbo i samarbejde med Landsforeningen LEV og forsikringsselskabet Codan sørger for de beboere der modtager førtidspension og som har lyst og råd, indbetaler en del af pensionen til en kapitalpension. Dette er en stor fordel, når beboerne ved overgangen til folkepension pludselig står med en meget mindre indkomst. Kun én af beboerne på førtidspension havde på tidspunktet for inspektionen afslået dette tilbud.

Ledelsen oplyste at Røbo generelt set ikke har problemer med forældre/værger der på urimelig måde bruger beboerens penge.

Som nævnt ovenfor vedrørende betaling for ferie, betaler beboerne også ved udflugter og andre arrangementer for personalets mad, billetter og transport og løn udover ”normaltiden”.

Det fremgår af Røbos retningslinier for varetagelse af beboernes økonomiske midler at alle beboere har mindst to bankbøger. Én til lommepenge og én til pension. De to bankbøger opbevares i et aflåst, godkendt pengeskab. Udover lederen af Røbo har også en særligt udpeget fra personalet adgang til pensionsbankbogen. Disse to personer og en yderligere fra personalet har adgang til lommepengebankbogen.

Jeg fik under den indledende samtale oplyst at der hver måned overføres mellem 1.700 og 1.800 kr. til lommepengebankbogen. Resten af beboernes midler står på deres pensionskonti.

Én fra personalet sørger for at de løbende regninger bliver betalt via PBS.

Det blev under inspektionen oplyst at Røbo sørger for at der hæves kontante midler til hver beboer, og at disse midler ligger i separate poser i det fælles pengeskab. Der er udpeget 4 medarbejdere fra personalet som har adgang til pengeskabet og som kan udlevere kontanter til enten beboeren eller dennes kontaktperson.

Ifølge retningslinierne kan beboerne til enhver tid komme og få udbetalt deres penge.

Det fremgår af Bornholms Regionskommunes tilsynsrapport fra 2005 at beboernes lommepenge opbevares i egen lejlighed.

Da der umiddelbart synes at være uoverensstemmelse mellem det der blev oplyst på inspektionen og det der står anført i tilsynsrapporten, beder jeg Røbo redegøre nærmere for hvordan beboernes lommepenge opbevares.

Jeg fik under inspektionen oplyst at Bornholms Regionskommune som en del af det almindelige tilsyn foretager revision af beboernes økonomi. (Se nærmere om dette nedenfor i afsnit 8.2.)

Jeg fik endvidere oplyst at Røbo udarbejder et ferieregnskab for hver enkelt beboer, og at dette regnskab også revideres af kommunen.

Selv om det ikke umiddelbart blev oplyst går jeg på baggrund af det ovenfor anførte ud fra at bostedet også fører nøje regnskab med hver enkelt beboers indtægter og udgifter. Jeg går således ud fra at bostedets retningslinjer sikrer beboerne mod misbrug og personalet mod mistanke herom. Jeg foretager herefter ikke yderligere vedrørende spørgsmålet.

Under inspektionen blev det oplyst at de pårørende ikke umiddelbart har indsigt i hver enkelt beboers økonomi.

Jeg har efterfølgende fra Røbo modtaget oplysninger om beboernes omtrentlige indtægter og udgifter. Hver beboer betaler 4.490 kr. i husleje hvilket inkluderer udgifter til el og vand, 500 kr. for varme, 695 kr. for den ovenfor nævnte servicepakke og 3.247 kr. for kost.

En beboer på højeste førtidspension modtager pension på 11.863 kr. og en beboer der modtager folkepension modtager i alt 7.215 kr. Herudover modtager beboerne en boligydelse på 2.581 kr.

Det vil sige at der hver måned er et rådighedsbeløb på 5.511 kr. for en beboer på højeste førtidspension og 864 kr. for en folkepensionist. (Hertil kommer en eventuel udbetaling fra en kapitalpension).

Jeg går ud fra at det nævnte rådighedsbeløb er beregnet til fx tøj, medicin, indbetaling til kapitalpension, frisør, tandlæge, aftenskole eller lign., møbler og forlystelser, herunder ferie.

Jeg beder oplyst om min beregning af rådighedsbeløb er korrekt. Hvis min beregning af en folkepensionists rådighedsbeløb er korrekt, beder jeg om at modtage oplysning om sådanne beboeres økonomiske vilkår, herunder om i hvilket omfang der (kan) ydes ekstra økonomisk hjælp til de nævnte udgifter.

4.5 Ledsageordning

Efter § 97, stk. 1, i serviceloven yder kommunen 15 timers ledsagelse om måneden til personer under 67 år der ikke kan færdes alene på grund af betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne.

Ledsageordningen gælder for personer mellem 18 og 67 år, og der er mulighed for at opspare timer inden for en periode på seks måneder. Timer der er opsparet, men ikke forbrugt, bortfalder efter seks måneder.

Jeg fik under inspektionen oplyst at 12 af beboerne er omfattet af ledsagerordningen. I ydelsen fra bostedet ligger efter det oplyste 6 timers ledsagelse. Disse 6 timer fradrages i de 15 timers ledsagelse efter ovennævnte bestemmelse som beboeren – hvis vedkommende er omfattet af ordningen – har ret til.

Det er som regel tidligere ansatte eller nuværende ansatte der af kommunen er ansat til at stå for ledsagelsen efter § 97 i serviceloven.

Der er 4 beboere der ikke har en ledsagerordning. Som jeg forstod det, er grunden hertil at disse 4 personer ikke har behov for yderligere ledsagelse end det der allerede ligger i ydelsen fra bostedet.

Jeg går ud fra at bostedet løbende er opmærksomt på om flere af beboerne skulle få behov for at gøre brug af ordningen og i forlængelse heraf at søge kommunen om ledsagerordning.

4.6 Hjælpemidler

Nogle af beboerne er også fysisk handicappede og benytter som følge heraf kørestole. Der er endvidere i fællesbaderummene forskellige hjælpemidler, fx toilet- og badestole, til brug for de fysisk handicappede og de beboere der på grund af alder har en nedsat bevægelighed.

Det blev oplyst at en medarbejder fra et firma kommer og tjekker stedets lifte. Det er pedellerne eller det øvrige personale på Røbo der tager sig af den daglige vedligeholdelse.

4.7 Rygepolitik

Det fremgår af Røbos rygepolitik at beboerne må ryge i egne lejligheder og i det tilhørende fællesrum.

Det blev under inspektionen oplyst at det pt. kun er én af beboerne der ryger. Dette sker som udgangspunkt i vedkommendes egen lejlighed. En gang imellem sker det dog at han ryger i fællesarealerne. Som jeg forstod det, er Røbo indstillet på at følge reglerne om at der ikke må ryges i fællesarealerne efter

ikrafttrædelse af lovforslag L 191 til lov om røgfri miljøer (vedtaget den 29. maj 2007 til ikrafttrædelse den 15. august 2007).

Jeg beder Røbo oplyse om jeg har forstået dette rigtigt.

Af Røbos rygepolitik fremgår det bl.a. også at de ansatte kun må ryge uden-dørs, at de ikke må stå til ”offentlig” skue, og at enhederne ikke må tømmes for personale på grund af at personalet skal udenfor og ryge.

4.8 Alkohol mv.

Jeg fik under inspektionen oplyst at beboerne må nyde alkohol hvis de ønsker det. Som jeg forstod det har Røbo ingen problemer med at beboerne indtager ”for meget” spiritus.

Ledelsen oplyste at udgangspunktet er at personalet ikke må lugte af alkohol når de møder på arbejde.

Jeg beder Røbo oplyse om bostedet har en nedskreven alkoholpolitik. I givet fald beder jeg bostedet om at sende et eksemplar af den til mig.

4.9 Vold

Bostedet oplever af og til vold mod personalet og mod andre beboere.

Af beskrivelsen af Røbo fremgår følgende vedrørende procedurer i forbindelse med vold:

”Bornholms Regionskommune har udfærdiget et skema til registrering af vold mod beboer/beboer, beboer/personale.

Personalet skal udfylde skemaet lige efter en voldspræget handling. En personale der er vidende om at voldelig adfærd ikke er indberet-

tet, har pligt til at sørge for at episoden behandles korrekt (indberettes).

Originalen lægges på kontoret.

Indberetningerne skal bruges som læringsfaktor, [bliver] skrevet ned og snakket igennem, kort tid efter, for at huske hvad der gik forud for handlingen, da det ofte er her vi skal finde årsagen.

I tilfælde af at personalet [] får en "skalde", skal der ske en henvendelse til lægen/skadestue med det samme.

I tilfælde af at den berørte personale er "rystet", er det kollegaerne der tager beslutning om lægebesøg og hjemsendelse, med eller uden kollega.

En kollega efterlades aldrig alene hjemme.

Der er etableret ambulancekorps.

Sker der skader på personalet når de har ledsagertimer, skal henvendelsen ske til (Handicapvirksomheden).

..."

Herudover fremgår at voldsindberetningerne indsendes til kommunen ca. en gang om ugen.

Jeg går ud fra at der også straks sker henvendelse til lægen/skadestuen i tilfælde hvor det er en beboer der får en "skalde."

Det blev under inspektionen oplyst at der normalt ikke sker anmeldelse af voldelige overfald til politiet.

Under hensyn til at der vil være tilfælde hvor en politimæssig behandling vil kunne have betydning for erstatningsforhold, og under hensyn til at en anmeldelse, en efterforskning og eventuel strafferetlig forfølgning i sig selv kan have betydning som en markering af at en adfærd er uacceptabel, foreslog jeg at bostedet i sin voldspolitik indarbejder retningslinier for anmeldelse til politiet ved mere alvorlige voldsepisoder. Jeg anførte hertil bl.a. at det efter min opfat-

telse er mest hensynsfuldt over for den forurettede medarbejder at det er ledelsen der under normale omstændigheder indgiver politianmeldelse i forbindelse med vold eller trusler om vold mod personalet, dog med mulighed for at undlade dette af hensyn til den forurettede.

Jeg beder Røbo om som nævnt at overveje at indarbejde sådanne retningslinjer i voldspolitikken for bostedet. Jeg beder Røbo om at orientere mig om udfaldet af disse overvejelser.

4.10 Beboernes seksuelle adfærd

Som jeg forstod det har nogle af beboerne kærester, og herunder seksuel kontakt med hinanden. Disse beboere havde ikke behov for hjælp til den seksuelle udfoldelse, men personalet vejleder dem hvis dette er nødvendigt.

Dette gør sig også gældende for så vidt angår de beboere der alene stimulerer sig selv seksuelt.

Det blev oplyst at ingen af de ansatte på bostedet har særlige kurser i at støtte beboerne på dette område. Dog har emnet flere gange været optaget på tema-dage.

Jeg går ud fra at personalet, når beboerne stimulerer sig selv seksuelt eller har intime kæresteforhold, sørger for at dette sker på en måde så det ikke er krænkende overfor andre beboere eller ansatte.

4.11 Beboerråd (beboerindflydelse mv.)/kontaktråd

Efter § 16 i serviceloven skal kommunen sørge for at brugerne af fx et botilbud får mulighed for indflydelse på tilrettelæggelsen og udnyttelsen af tilbuddet. Det fremgår også at kommunen skal fastsætte retningslinjer for brugerindflydelsen. I retningslinjerne beslutter kommunen hvilken form brugerindflydelsen

skal have, under hensyn til tilbuddets karakter og brugernes forudsætninger. Det fremgår tillige af § 16, at kommunens retningslinier for brugerindflydelse skal være skriftlige.

Jeg beder Bornholms Regionskommune om at sende mig kommunens retningslinier på området.

Som jeg forstod det er der ikke oprettet et beboerråd/brugerråd på Røbo.

Jeg beder Røbo oplyse baggrunden for dette.

Bostedet har imidlertid megen fokus på at beboerne skal have en vis medbestemmelse og medindflydelse. Som udtryk for dette er det fx i oversigten over servicetilbud til beboerne på Røbo med fed skrift fremhævet at beboerne skal have indflydelse på eget liv.

Af beskrivelsen af Røbo fremgår følgende vedrørende brugerindflydelse:

”Der skal så vidt muligt tages udgangspunkt i beboernes individuelle ønsker. Beboerne har indflydelse på alt i deres dagligdag, med hensyntagen til deres kompetencer, interesser og lyst.

...

Kost:

- Bestemmer selv om de vil spise
- Bestemmer selv om de vil spise i lejlighed/fællesopholdsstue
- Bestemmer altid hvad der skal spises til deres fødselsdag
- Er velkommen til at komme med forslag til kostplanen

Lommepenge:

- Uge lommepenge, bruges efter beboernes ønske
- Bestemmer selv over deres rådighedsbeløb
- Vejledes ved uhensigtsmæssigt forbrug, og ønske om at få noget andet for pengene

Påklædning:

- Bestemmer selv, hvad de vil have på
- Vejledes i forhold til vejr, alder og type

Ferie:

- Hvis der skal personaleledsagelse til, besluttet stedet og tidspunktet sammen med personalet
- vejledes ud fra deres økonomiske formåen

Hygiejne:

- Har indflydelse på hvordan den personlige hygiejne skal foregå

Lejligheden:

- Bestemmer selv hvor "skabet" skal stå
- Vejledes ved uhensigtsmæssig placering af møbler
- Bestemmer selv om lyset skal brænde om natten"

Der er ikke oprettet et pårørenderåd på Røbo. Baggrunden for dette er at mange af beboerne ikke har nære pårørende, og at de nære pårørende der måtte være, ikke har ønske om at deltage i et sådant råd da de ikke mener at der er behov herfor. Som jeg forstod ledelsen er der dog fra de pårørendes side ønske om at deltage i ad hoc-forældregrupper hvis særlige ting skal drøftes. Det blev nævnt at især forældre til brugere af Rø Aflastning er meget opmærksomme på tilbuddet og deres børns forhold på stedet.

Jeg forstod på ledelsen at Røbo er positivt stemt overfor etableringen af et pårørenderåd og således vil arbejde for at et sådant etableres når/hvis vilkårene byder sig.

Jeg fik under inspektionen oplyst at ledelsen og personalet på Røbo er positive i forhold til at beboerne og de pårørende skal opretholde kontakten med hinanden. I bostedets pårørendepolitik er følgende anført:

” 'Dørene' er altid åbne på Røbo, og de pårørende skal ikke ringe for at melde deres ankomst. Det kan være en god ide at ringe først, for at være sikker på, at den de skal besøge er hjemme.

Beboernes nærmeste pårørende indbydes til at give deres synspunkter til handleplanen og deltagelse i handleplanmøder, hvor også sagsbehandler og øvrige samarbejdspartnere deltager.

Røbo bestræber sig på at afholde en sommerfest og en juleklippedag, hvor alle er velkomne.”

Under inspektionen havde jeg som nævnt i indledningen en samtale med moderen til en af brugerne på Rø Aflastningstilbud. På forespørgsel oplyste hun at grunden til at der ikke er et pårørenderåd på Røbo efter hendes opfattelse er at yngre forældre ikke har overskud i hverdagen til at involvere sig i et sådant råd, og at de ældre beboere måske slet ingen nære pårørende har.

Moderen udtrykte stor tilfredshed med Røbos aflastningstilbud og i særdeleshed med personalet. Hun anførte at aflastningsdelens værelser (til overnatning) ligger meget spredt i bygningen men at stedet til trods for dette fungerer rigtig godt.

4.12 Handleplaner

Alle beboere får mindst én gang om året udarbejdet en individuel handleplan.

Jeg modtog før inspektionen kopi af handleplaner for tre beboere.

Det fremgår af § 141 i serviceloven at der for blandt andre den her omhandlede persongruppe skal gives tilbud om udarbejdelse af en handleplan. Bestemmelsens stk. 3 og 4, fastslår følgende om planens indhold og udarbejdelse:

”§ 141

...

Stk. 3. Handleplanen skal angive

- 1) formålet med indsatsen,
- 2) hvilken indsats, der er nødvendig for at opnå formålet,
- 3) den forventede varighed af indsatsen og

- 4) andre særlige forhold vedrørende boform, beskæftigelse, personlig hjælp, behandling, hjælpemidler m.v.

Stk. 4. Handleplanen bør udarbejdes ud fra borgerens forudsætninger og så vidt muligt i samarbejde med denne. ”

Baggrunden for, formålet med og det nærmere indhold af handleplanerne er beskrevet i vejledning nr. 93 af 5. december 2006 om formål og andre generelle bestemmelser i serviceloven.

Af det fremsendte handleplansmateriale fremgår det at handleplaner for Røbos beboere udarbejdes efter faste retningslinier. De samme punkter skal således altid udfyldes/besvares. Det drejer sig bl.a. om punkterne:

- Aktuel beskæftigelse/dagtilbud
- Helbredsmæssige forhold
- hjælpemidler
- ledsageordning
- livshistorie/social historie
- fysisk og praktisk funktionsniveau
- sociale og psykisk funktionsniveau
- opsummering af hvilken konkret socialpædagogisk bistand beboeren modtager
- tidligere mål på kort og lang sigt
- hvor langt er vi kommet med hensyn til at nå målene, herunder grunde til at målene ikke er nået
- pågældendes ønsker og mål
- pårørendes/værgers ønsker og mål
- Bo/dagtilbudets forslag til ønsker og mål

Alle de tre fremsendte handlingsplaner er meget uddybende i forhold til beskrivelsen af de pågældende beboere og i forhold til de mål mv. bostedet ønsker at opnå. Jeg beder imidlertid Røbo oplyse grunden til at punkterne 20 – 27 (om

bl.a. realisering af ønsker og mål) ikke er udfyldt. Jeg er opmærksom på at to af punkterne er udfyldt i én af planerne.

I beskrivelsen af Røbo er anført at pårørende til den enkelte beboer inviteres med til handleplanmøde hvis beboeren ønsker det.

5. Regler vedrørende magtanvendelse og lukkede døre

Kapitel 24 om magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten i serviceloven giver en udtømmende opregning af hvilke tvangsmæssige foranstaltninger der lovligt kan iværksættes på det sociale område. Servicelovens § 124, stk. 1, lyder således:

”§ 124. Formålet med bestemmelserne i dette afsnit er at begrænse magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten til det absolut nødvendige. Disse indgreb må aldrig erstatte omsorg, pleje og socialpædagogisk bistand.”

Bestemmelserne i §§ 125, 126 og 127 i serviceloven indeholder regler om alarm- og pejlesystemer, fastholdelse og tilbageholdelse i boligen mv. Bestemmelserne har følgende indhold:

§ 125. Kommunalbestyrelsen kan træffe afgørelse om at anvende personlige alarm- eller pejlesystemer for en person i en afgrænset periode, når

- 1) der er risiko for, at personen ved at forlade bo- eller dagtilbuddet udsætter sig selv eller andre for at lide personskade, og
- 2) forholdene i det enkelte tilfælde gør det påkrævet for at afværge denne risiko.

Stk. 2. Kommunalbestyrelsen kan træffe afgørelse om at anvende særlige døråbnere ved yderdøre for en eller flere personer i en afgrænset periode, når

- 1) der er nærliggende risiko for, at en eller flere personer ved at forlade bo- eller dagtilbuddet udsætter sig selv eller andre for at lide væsentlig personskade, og
- 2) forholdene i det enkelte tilfælde gør det absolut påkrævet for at afværge denne risiko og
- 3) lovens øvrige muligheder forgæves har været anvendt.

Stk. 3. Hvis foranstaltninger efter stk. 2 iværksættes, skal der af hensyn til beboernes frie færden opsættes en døralarm, som sikrer, at beboere, der ikke selv kan betjene den særlige døråbner, får den nødvendige hjælp hertil. Beboere, der er omfattet af foranstaltningen efter stk. 2, vil således alene kunne tilbageholdes, hvis bestemmelsen i § 127 samtidig hermed finder anvendelse.

§ 126. Kommunalbestyrelsen kan træffe afgørelse om at anvende fysisk magt i form af at fastholde en person eller føre denne til et andet opholdsrum, når

- 1) der er nærliggende risiko for, at personen udsætter sig selv eller andre for at lide væsentlig personskade, og
- 2) forholdene i det enkelte tilfælde gør det absolut påkrævet.

Stk. 2. Kommunalbestyrelsen kan undtagelsesvis for en afgrænset periode træffe afgørelse om at anvende fysisk magt i form af at fastholde en person, hvis dette må anses for en absolut nødvendighed for at udøve omsorgspligten i personlig hygiejne-situationer. Det skal samtidig gennem den faglige handlingsplan, jf. § 136, stk. 2, søges sikret, at magtanvendelse i personlig hygiejne-situationer i fremtiden kan undgås.

§ 127. Under samme betingelser som i § 125, stk. 2, kan kommunalbestyrelsen træffe afgørelse om at anvende fysisk magt i form af at fastholde en person for at forhindre denne i at forlade boligen eller for at føre denne tilbage til boligen.

Stk. 2. Kommunalbestyrelsen skal træffe afgørelse om, for hvilken periode tilbageholdelse i boligen kan anvendes, og skal løbende vurdere, om en mindre indgribende foranstaltning kan anvendes. ”

Kommunens afgørelser efter bestemmelserne i §§ 125 og 127 skal efter § 130 i serviceloven forelægges det sociale nævn til godkendelse såfremt de træffes mod den pågældendes vilje.

5.1 Lukkede døre og frisk luft

Der er ikke i lov om social service hjemmel til at holde alle døre aflåst på et bosted som Røbo – ud over hvad der er sædvanligt i almindelig beboelse, dvs. låsning af døre indefra om natten (evt. dagen) for at forhindre tyveri eller besøg af uvedkommende. Det afgørende er at beboerne kan forlade bostedet hvis de ønsker det.

På tidspunktet for inspektionen var yderdørene til bostedet ikke aflåst. Jeg fik oplyst at yderdørene kun er aflåst om natten. Yderdørene er forsynet med dobbeltgreb. Disse dobbeltgreb har ifølge det oplyste ingen betydning idet alle beboere fuldt ud er i stand til at benytte dem.

Jeg fik endvidere oplyst at beboerne har mulighed for at låse dørene til deres lejligheder.

Røbo har pt. ikke store problemer med at beboerne vil forlade bostedet.

Det blev oplyst at Røbo har et godt forhold til den nabo der bor til højre for bostedet (set fra vejen). Der er imidlertid nu sat et hegn op ind mod denne nabo idet en beboer ofte gik ind i naboens have for at spise det han nu kunne finde.

Til den anden side af Røbo er en del golfboliger under opbygning. Røbo har på baggrund heraf besluttet at opsætte et hegn med låger. Beboerne skal selv kunne lukke sig ud, men lågerne betyder at personalet i højere grad kan nå at registrere at en beboer er på vej ud fra Røbos område.

Som jeg forstod ledelsen, kommer beboerne ofte ud i frisk luft, fx i forbindelse med cykel- og gåture samt aktiviteter i haven o.l. Jeg henviser her til afsnit 4.3.

Jeg lægger herefter til grund at alle beboere som ønsker det, som altovervejende hovedregel kommer ud i frisk luft hver dag.

5.2 Modtagne registreringer

Som anført indledningsvist anmodede jeg under inspektionen om udlån af Røbos skriftlige materiale vedrørende magtanvendelse foretaget i 2006 og 2007 i henhold til serviceloven (nærmere bestemt i henhold til afsnit V, kapitel 21, i lovbekendtgørelse nr. 699 af 7. juni 2006 om social service og bekendtgørelse nr. 1109 af 12. december 2003 om magtanvendelse og andre indgreb i selvbe-

stemmelsesretten over for voksne efter kapitel 21 i lov om social service for så vidt angår magtanvendelserne foretaget i 2006 og i henhold til afsnit VII, kapitel 24, i lovbekendtgørelse nr. 58 af 18. januar 2007 om social service og bekendtgørelse nr. 789 af 6. juli 2006 om magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten over for voksne samt om særlige sikkerhedsforanstaltninger for voksne og modtagepligt i boformer efter serviceloven for så vidt angår magtanvendelserne foretaget i 2007). Jeg bad om højst 10 sager.

Jeg modtog fem indberetninger for perioden fra den 27. oktober 2005 til den 4. april 2007. Indberetningerne vedrørte fire forskellige beboere.

Tre af indberetningerne vedrører forhold fra før den nugældende servicelov trådte i kraft.

For personer over 18 år med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne gjaldt reglerne i den tidligere servicelovs kapitel 21 om magtanvendelser foretaget i tiden indtil den 1. januar 2007. For den samme persongruppe gælder reglerne i den nugældende servicelovs kapitel 24 om magtanvendelser foretaget i tiden efter 1. januar 2007. Reglerne i den tidligere servicelov (jf. ovenfor) er – bortset fra redaktionelle ændringer – identiske med de nugældende regler

I medfør af § 109 m i den tidligere servicelov har socialministeren udstedt bekendtgørelse nr. 1109 af 12. december 2003 om magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten over for voksne efter kapitel 21 i lov om social service. I medfør af § 137, stk.1, i den nugældende servicelov har socialministeren udstedt en bekendtgørelse nr. 789 af 6. juli 2006 om magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten over for voksne samt om særlige sikkerhedsforanstaltninger for voksne og modtagepligt i boformer efter serviceloven.

Den førstnævnte bekendtgørelse var gældende for så vidt angår de tre indberetninger som vedrører magtanvendelser foretaget før 1. januar 2007. Den sidst-

nævnte bekendtgørelse er gældende for de to indberetninger som vedrører magtanvendelser foretaget efter denne dato.

Det overordnede formål med bestemmelserne er at begrænse magtanvendelsen mest muligt (jf. Socialministeriets vejledning nr. 5 af 5. januar 2004 om magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten over for voksne, herunder pædagogiske principper). Den nævnte vejledning vil blive afløst af den kommende vejledning nr. 8 til serviceloven, jf. indledningen i vejledning nr. 93 af 5. december 2006 (vejledning nr. 1 til serviceloven).

Som nævnt modtog jeg fra Røbo fem indberetninger om magtanvendelse.

Alle fem indberetninger er foretaget på Socialministeriets registrerings- og indberetningsskema (skema 2). Dette skema benyttes til:

- a) indberetning af lovligt iværksat fastholdelse efter § 126 (tidligere § 109 b),
- b) indberetning af indgreb foretaget i nødværge eller som led i nødret,
- c) indberetning af al anden magtanvendelse (dvs. indgreb som er ulovlige)
- d) indberetning af magtanvendelse foretaget med samtykke

Røbo har i tre af indberetningerne anført at indgrebet er ”foretaget i nødværge eller som led i nødret”. I én indberetning har Røbo afkrydset i feltet: ”al anden magtanvendelse, dvs. indgreb som er ulovlige”. Og i den sidste af indberetningerne er der afkrydset i begge de nævnte felter.

Jeg har ikke vurderet om anvendelsen af fysisk magt i de fem tilfælde er berettiget. Ved min gennemgang af materialet har jeg i stedet for koncentreret mig om hvorvidt proceduren i forhold til de gældende regler er blevet fulgt.

I det følgende vil jeg redegøre nærmere for hvornår der er tale om:

- a) fastholdelse efter servicelovens § 126 (tidligere 109 b)

b) fastholdelse som led i nødværge/nødret

c) fastholdelse som er ulovlig

ad a) Når fastholdelse sker med hjemmel i servicelovens § 126 (tidligere § 109

b)

Magtanvendelse i form af fastholdelse og føren er – ud over formålsbestemmelsen i § 124 i serviceloven (§ 109 i den tidligere servicelov) – omfattet af bestemmelsen i § 126 i serviceloven (§ 109 b i den tidligere servicelov). Bestemmelsen – der også er citeret ovenfor – lyder sådan:

”§ 126. Kommunalbestyrelsen kan træffe afgørelse om at anvende fysisk magt i form af at fastholde en person eller føre denne til et andet opholdsrum, når

1) der er nærliggende risiko for, at personen udsætter sig selv eller andre for at lide væsentlig personskade, og

2) forholdene i det enkelte tilfælde gør det absolut påkrævet.

Stk. 2. ...”

Ifølge vejledningen fra 2004 om magtanvendelse mv. giver § 109 b, stk. 1, (som i realiteten er identisk med den nugældende § 126) adgang til akut at anvende magt i form af at fastholde en person eller føre denne person til et andet lokale når dette er nødvendigt for at undgå at den pågældende skader sig selv, eller når der i konfliktsituationer er risiko for at den pågældende skader andre. Et lovligt indgreb i form af fastholdelse omfatter ifølge vejledningen (pkt. 42) aldrig vold såsom føregreb, slag og spark. Bestemmelsen giver heller ikke hjemmel til at føre en person til et lokale med aflåst dør da dette vil være ensbetydende med administrativ frihedsberøvelse.

Afgørelsen om fastholdelse eller føren træffes i den akutte situation af personalet på bostedet efter en konkret vurdering af hvornår der er behov for indgreb af denne karakter, og i hvilken form.

Risikoen for at den pågældende beboer skader sig selv, andre beboere, personale eller andre personer, skal være nærliggende og skal indebære at den pågældende udsætter sig selv eller andre for at lide væsentlig personskade. Der skal i

den konkrete situation være en reel og begrundet risiko for at den pågældende beboer vil foretage handlinger der er egnede til at personen skader sig selv eller andre – en formodning herfor er ikke tilstrækkelig.

Magtanvendelse i form af fastholdelse kan ikke lovligt finde sted i de tilfælde hvor risikoen for personskade kan afværges på andre og mindre indgribende måder – indgrebet skal være absolut påkrævet.

Ad b) Når fastholdelse sker som led i nødværge/nødret

I pkt. 113 i vejledningen fra 2004 om magtanvendelse mv. fremgår følgende om magtanvendelse foretaget i nødværge og nødret:

”Nødværge og nødret - straffelovens §§ 13 og 14

113. Straffeloven indeholder nogle bestemmelser, der som udgangspunkt forbyder personer, herunder det offentlige plejepersonale, at foretage bestemte handlinger over for andre personer, herunder de personer, der er omfattet af personkredsen i § 109 [nu § 124; min tilføjelse]. Et eksempel er straffelovens § 261, stk. 1, hvorefter den, der berøver en anden friheden, kan straffes med fængsel i indtil 4 år. Hvis betingelserne for nødret eller nødværge er opfyldt, vil sådanne indgreb kunne blive retmæssige.

For både nødværge og nødret er det vigtigt at bemærke, at der er tale om ekstraordinær hjemmel til brug i ekstraordinære situationer. Bestemmelserne kan derfor ikke anvendes som hjemmelsgrundlag for at foretage jævnlige forekommende tvangsmæssige indgreb [min fremhævelse]. Nødværge og nødret kan kun anvendes som hjemmel til handlinger af forsvarsmæssig karakter og kan ikke anvendes som hjemmel til at foretage aktive handlinger, der ikke er strengt nødvendige for at værne om beskyttede retsgoder.

Straffeloven

§ 13. Handlinger foretagne i nødværge er straffri, for så vidt de har været nødvendige for at modstå eller afværge et påbegyndt eller overhængende uretmæssigt angreb og ikke åbenbart går ud over, hvad der under hensyn til angrebets farlighed, angriberens person og det angrebne retsgodes betydning er forsvarligt.

Stk. 2. ...

Handlinger, der har været nødvendige for at modstå eller afværge et påbegyndt eller overhængende uretmæssigt angreb, kan efter straffelovens § 13, stk. 1, være straffri. Det forudsætter dog, at afværgehandlingen ikke åbenbart går ud over, hvad der er forsvarligt

under hensyn til angrebets farlighed, angriberens person og det angrebne retsgodes betydning.

Bestemmelsen beskriver forudsætningerne for straffrit at afværge et angreb på et retsgode, men siger intet om, hvad angrebet skal være rettet mod. Det vil typisk dreje sig om fysiske angreb på fx liv, lemme, personlig frihed og formuegenstande. Det kan fx være angreb i form af vold, brandstiftelse og tingsbeskadigelse, men kan fx også være krænkelser af blufærdighed.

Bestemmelsen finder også anvendelse, når angriberen er psykisk utilregnelig, selvom angriberen i sådanne tilfælde vil være strafuegnet. I disse situationer er der dog en videre pligt end normalt til at vælge flugt eller opgive det angrebne gode, hvis dette er muligt i situationen.

Der er indbygget et krav om forholdsmæssighed (proportionalitet) mellem angrebet og den handling, der imødegår angrebet, således at ikke ethvert angreb kan gøre enhver handling straffri. Afværgehandlingen må ikke gå åbenbart ud over, hvad der er forsvarligt. Der kan med andre ord ikke angives nøjagtige grænser for, hvilke handlinger der er straffrie, men straffrihed forudsætter, at handlingen aktuelt sker for at afværge et angreb. Afværgehandlingen skal rettes mod angriberen selv, aldrig mod en tredje person.

Grænsen for, hvilke handlinger af forebyggende karakter, der kan foretages med hjemmel i nødværgebestemmelsen, må findes ud fra en bedømmelse af, hvornår den truende handling er konkretiseret i en grad, der gør, at den betegnes som påbegyndt eller overhængende. *Hvis angrebet endnu ikke er påbegyndt, skal det være så umiddelbart truende, at der er grund til at afværge det allerede nu. Er der tid til at vente, fx fordi der endnu kun er tale om en verbal trussel, vil dette som regel være ensbetydende med, at modhandlingen endnu ikke er nødvendig. Den truende må da gribe til de lovlige afværgemidler, som tiden tillader. Afværgehandlingen skal være nødvendig, hvilket vil sige, at der ikke er tale om nødværge, hvis en mindre indgribende foranstaltning kunne have opfyldt formålet. Nødværge kan derfor ikke anvendes i rent præventivt øjemed [min fremhævelse].*"

Ad c) Når der ikke er hjemmel til fastholdelse – det vil sige at fastholdelsen er ulovlig.

I pkt. 111 i vejledningen fra 2004 om magtanvendelse mv. fremgår følgende om ulovlig magtanvendelse:

"Ulovlige indgreb omfatter indgreb, som nævnt i servicelovens § 109 a og §§ 109 c-e, iværksat uden at have været forelagt det sociale nævn, eller indgreb, som nævnt i servicelovens § 109 a og §§

109 c-e, iværksat uanset at det sociale nævn har afvist at godkende *samt indgreb, der ikke er nævnt i serviceloven* [min fremhævelse].”

Herudover er ”ulovlig magtanvendelse” i denne sammenhæng kendetegnet ved at betingelserne for nødværge ikke er opfyldt

Som nævnt har Røbo i tre af de indberetninger jeg har modtaget, anført at indgrebet er ”foretaget i nødværge eller som led i nødret”. I én indberetning har Røbo afkrydset i feltet: ”al anden magtanvendelse, dvs. indgreb som er ulovlige”. Og i den sidste af indberetningerne er der afkrydset i begge de nævnte felter.

Af indberetningen vedrørende magtanvendelse foretaget den 27. oktober 2005 fremgår det at formålet med magtanvendelsen var at forhindre den pågældende beboer i at stjæle ting fra de øvrige beboere. Magtanvendelsen bestod efter det oplyste i at tage fat i beboeren og forsøge at trække og skubbe vedkommende væk. Røbo har i indberetningsskemaet både anført at indgrebet er foretaget i nødværge eller som led i nødret, og at indgrebet er ulovligt. Jeg har ikke modtaget kommunens tilbagemelding på denne indberetning.

Af indberetningen vedrørende magtanvendelse foretaget den 3. december 2006 fremgår det at formålet med magtanvendelsen var at forhindre overgreb på en anden beboer. Det fremgår endvidere at der var tale om en trussel, og at magtanvendelsen bestod i at tage fat i beboeren og føre ham til hans lejlighed. Røbo har i indberetningsskemaet anført at indgrebet blev foretaget i nødværge eller som led i nødret. Bornholms Regionskommune har i sin tilbagemelding af 8. december 2006 anført § 109 b som hjemmel men har ikke direkte påtalt at Røbo har angivet en anden hjemmel for indgrebet.

Af indberetningen vedrørende magtanvendelse foretaget den 25. december 2006 fremgår det at formålet med magtanvendelsen var at stoppe beboerens høje råben. Det fremgår videre at magtanvendelsen bestod i at fastholde beboe-

ren og føre vedkommende væk fra fællesarealet. Røbo har i indberetningsskemaet anført at indgrebet var ulovligt. Jeg har ikke modtaget kommunens tilbagemelding på denne indberetning.

Af indberetningen vedrørende magtanvendelse foretaget den 25. februar 2007 fremgår det at formålet med magtanvendelsen var at forhindre beboeren i at tage på personalets kønsdele. Det fremgår videre at magtanvendelsen bestod i at tage beboerens hånd og skubbe den væk. Røbo har i indberetningsskemaet anført at indgrebet blev foretaget i nødværge eller som led i nødret. Kommunen har i sin tilbagemelding af 1. marts 2007 både anført servicelovens § 126 og nødværge/nødret som hjemmel for indgrebet.

Af indberetningen vedrørende magtanvendelse foretaget den 4. april 2007 fremgår det at formålet med magtanvendelsen var at beskytte beboeren, omgivelserne og personalet mod slag og spark. Det fremgår videre at magtanvendelsen bestod i at tage fat i beboeren og føre ham væk fra parkeringspladsen. Røbo har i indberetningsskemaet anført at indgrebet blev foretaget i nødværge eller som led i nødret. Kommunen har i sin tilbagemelding af 10. april 2007 både anført servicelovens § 126 og nødværge/nødret som hjemmel for indgrebet.

På baggrund af gennemgangen af de forskellige indberetningsmuligheder, beder jeg Røbo og Bornholms Regionskommune om at redegøre nærmere for med hvilken hjemmel de fem registrerede indgreb er foretaget.

Socialministeriets skema 2 skal ifølge skemaet selv bruges i følgende situationer:

”Til magtanvendelse og andre indgreb efter servicelovens § 126 mv.: Fastholdelse herunder indgreb foretaget i nødværge eller som led i nødret samt al anden magtanvendelse dvs. indgreb som er ulovlige, samt magtanvendelse foretaget med samtykke.”

I skemaet gives der mulighed for at afkrydse ved fire forskellige slags magtanvendelsestyper. I det første felt angives ”fastholdelse”. Der er ikke her anført at hjemlen er servicelovens § 126.

Jeg mener at der ved disse formuleringer kan være mulighed for at misforståelser kan opstå. Jeg har derfor samtidig hermed bedt Socialministeriet om at overveje at ændre formuleringerne således at det bliver tydeligere at der er forskel på magtanvendelse efter servicelovens § 126, magtanvendelse foretaget i nødværge/nødret, ulovlig magtanvendelse og magtanvendelse foretaget med samtykke. Jeg vil orientere Røbo og Bornholms Regionskommune om resultatet af denne sag.

Enhver form for magtanvendelse skal registreres og indberettes til kommunalbestyrelsen eller regionsrådet i henhold til § 136, stk. 1, i serviceloven.

Bestemmelsen i § 136, stk. 1, lyder således:

”§ 136. Optagelse i særlige botilbud efter § 129 og enhver form for magtanvendelse, herunder magtanvendelse i forbindelse med foranstaltninger efter §§ 125-128, skal registreres og indberettes af tilbuddet til kommunalbestyrelsen for de tilbud, kommunalbestyrelsen fører tilsyn med, jf. § 148a, og til regionsrådet for de tilbud, regionsrådet fører tilsyn med, jf. § 5, stk. 7. Kommunalbestyrelsen eller regionsrådet orienterer opholdskommunen, jf. § 9 i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område, om indberetningen.”

Bestemmelsen er med redaktionelle ændringer videreført fra § 109 l i den tidligere servicelov. Bestemmelsen indebærer at hver gang der iværksættes indgreb i den personlige frihed, skal indgrebet registreres og indberettes til kommunen/regionen (eller tidligere amtskommunen).

Ifølge § 10 i både den nugældende og den tidligere gældende magtanvendelsesbekendtgørelse skal registrering efter servicelovens § 136 (tidligere 109 l) ske på de af Socialministeriet udarbejdede skemaer som kan rekvireres hos ministeriet.

Jeg kan konstatere at Røbo har anvendt disse skemaer og foretager mig derfor ikke videre vedrørende dette punkt.

I henhold til både den nugældende og den tidligere gældende magtanvendelsesbekendtgørelses § 14, stk. 1, skal registreringer efter §§ 10-13, foretages af den person der har iværksat indgrebet eller foranstaltningen, eller af den person der har instruktionsbeføjelsen over for den ansatte som har iværksat indgrebet eller foranstaltningen.

Det fremgår af samtlige skemaer hvem der har iværksat indgrebet. For tre af indberetningernes vedkommende er registreringerne foretaget af den samme person som har iværksat indgrebet. For så vidt angår de sidste to indberetninger (af 25. december 2006 og 4. april 2007) kan jeg – på grund af svært læselige underskrifter ikke umiddelbart se om der er identitet mellem den person der iværksatte indgrebet og den person der foretog registreringen.

Jeg går dog ud fra at der er identitet og foretager ikke videre i anledning af dette punkt.

Det fremgår af § 12, stk. 1, i både den nugældende og den tidligere gældende magtanvendelsesbekendtgørelse at registrering af foranstaltninger efter §§ 125-128 (§ 109 a-d i den tidligere servicelov) skal foretages straks eller senest dagen efter at foranstaltningen er sat i værk.

Røbo har i fire tilfælde registreret indgrebet samme dag som indgrebet blev foretaget. Ét tilfælde er registreret dagen efter at det blev iværksat.

Jeg foretager mig ikke videre i anledning af dette punkt.

Som nævnt ovenfor fremgår det af servicelovens § 136, stk. 1, at enhver form for magtanvendelse skal registreres og indberettes til kommunalbestyrelsen/regionsrådet.

Efter magtanvendelsesbekendtgørelsens § 12, stk. 2, (videreført med redaktionelle ændringer fra § 12, stk. 2, i den tidligere bekendtgørelse), skal sådanne registrerede foranstaltninger indberettes månedligt til kommunalbestyrelsen.

Jeg kan på baggrund af datoerne for kommunens tilbagemeldinger konstatere at tre af indberetningerne er indberettet til kommunen indenfor den angivne tidsfrist. For to af indberetningerne (af henholdsvis 27. oktober 2005 og 25. december 2006) har jeg ikke modtaget kommunens tilbagemeldinger, og jeg har derfor ikke mulighed for at konstatere om indberetningerne i disse tilfælde er foretaget i overensstemmelse med § 12, stk. 2. Jeg beder bostedet om at oplyse mig om de konkrete indberetningsdatoer for de to indberetninger.

Jeg fik under inspektionen oplyst at Bornholms Regionskommune løbende melder tilbage på de indsendte indberetninger.

Kommunen har i de nævnte tre tilfælde vurderet og meldt tilbage på magtanvendelserne indenfor en uge.

Jeg har ingen bemærkninger til dette. Jeg beder imidlertid kommunen oplyse hvornår kommunen har foretaget en vurdering af de magtanvendelser der fandt sted henholdsvis den 27. oktober 2005 og den 25. december 2006.

Jeg beder endvidere kommunen om at redegøre nærmere for om kommunen – også i tilfælde hvor der efter kommunens opfattelse ikke er tale om magt - melder dette tilbage til bostederne.

5.3 Om indgreb generelt

Jeg har fået tilsendt kopi af Røbos politik af juni 2005 om magtanvendelse.

Heraf fremgår bl.a. at

- da det er personalet der har magten til at handle og bestemme, så er det vigtigt at denne magt bruges til at lade beboeren bestemme og handle længst muligt,
- at der i tilfælde af tegn på vold mod medbeboere og personale hurtigt skal gribes ind,
- at indgrebene aldrig må erstatte omsorg, pleje og socialpædagogisk bistand,
- at magtanvendelse er indgreb i beboerens selvbestemmelsesret, og at dette indgreb – hvor det ikke kan undgås – skal udøves så skånsomt og kortvarigt som muligt med størst mulig hensyntagen til den pågældende og andre tilstedeværende og
- at en pædagogisk indfaldsvinkel altid skal prioriteres, fordi magtanvendelse fører til modstand, vold og apati.

Under inspektionen oplyste ledelsen at Røbos personale og ledelse ikke har svært ved at skelne mellem omsorg og magtanvendelse.

Det blev endvidere oplyst at Røbo ikke har behov for at anvende magt i hygiejnesituationer, som fx ved tandbørstning. Problemer på det område kan således altid løses med en opfordring eller ved overtalelse.

For så vidt angår indberetningspligten har Røbo anført følgende i sin politik på området:

”Magtanvendelse skal altid indberettes, lige efter hændelsen, på skema 2, udarbejdet fra styrelsen for social service (ligger på Røbo’s virksomhedsdrev)

Personalet har en lovformelig pligt til at indberette sin adfærd når beboeren klart stritter imod og ikke vil være med.

Personale som hører om indgreb, som ikke er indberettet er forpligtiget til at indberette sin viden.

Indberetningerne skal bruges som læringsfaktor for personalet, og til at udvikle pædagogikken overfor beboeren. Indberetningen tages på efterfølgende personalemøde.

...

Det er vigtigt at det berørte personale får snakket med sine kollegaer om hændelsen, helst lige efter, hvis det kan lade sig gøre.

I tilfælde af at beboeren kan give udtryk for sin handling, skal vedkommende have mulighed for det, på registreringsblanketten.

...”

Endelig fremgår det af politikken at magtanvendelseskemaerne dagen efter skal sendes til regionskommunen via Røbos kontor.

Som ovenfor nævnt bad jeg i forbindelse med inspektionen om udlån af bostedets skriftlige materiale vedrørende magtanvendelse i 2006 og 2007 – dog maks. 10 sager.

Jeg modtog i den forbindelse 5 indberetninger – hvoraf en enkelt endda er fra 2005. Jeg må på baggrund heraf forstå at der ikke har været flere end disse 5 indberetninger i perioden mellem 27. oktober 2005 og 4. april 2007.

6. Personaleforhold

Jeg bliver ofte under inspektioner af denne karakter mødt med bekymring for personalenormeringerne fra beboeres, beboerrepræsentanters og/eller pårørendes side. Der udtrykkes forståelse for at de ansatte gør hvad de kan, og at de ansatte ikke kan være mere end et sted ad gangen. Spørgsmålet om normerin-

gerne influerer i høj grad på hverdagen – særligt hvis der er tale om nedskæringer. Problemer opleves især når der er sygdom blandt personalet, hvor der også skal bruges tid på at skaffe en vikar.

6.1 Normeringer og sammensætning

Som tidligere nævnt er bostedet, dagtilbuddet og aflastningsdelen i 2007 normeret til henholdsvis 27,92, 6,06 og 3,66 fuldtidsstillinger. Ifølge beskrivelsen af Røbo bliver stillingerne varetaget af en virksomhedsleder, en stedfortræder, to afdelingsledere (på henholdsvis dagtilbuddet og aflastningsdelen), pædagoger, omsorgshjælpere, social- og sundhedsassistenter, social- og sundhedshjælpere, en pædagogstuderende, en fysioterapeut, to pedeller (på deltid), en rengøringsassistent, køkkenassistenter, en kontorassistent (på deltid) samt et antal faste vikarer.

Jeg fik under den afsluttende samtale oplyst at der på tidspunktet for inspektionen var ansat 5 vikarer, men at der på det tidspunkt blev annonceret efter 2 ekstra vikarer. De 5 vikarer er ansat med et fast timetal på henholdsvis 8 og 20 timer. De får lønnen suppleret op med kontanthjælp.

Det fremgår af beskrivelsen af Røbo at dagtilbuddet og aflastningsdelen pt. har fælles personale. Ved nyansættelser prøver Røbo dog at holde enhederne adskilte.

Jeg beder Røbo oplyse:

- *det samlede antal af medarbejdere*
- *antal nattevagter, herunder om de er vågne på vagten.*

Jeg fik af repræsentanterne fra kommunen oplyst at det er ledelsen på bostedet der bestemmer hvilke faggrupper der ansættes på Røbo. På det årlige tilsynsbesøg ser kommunens tilsynskonsulenter bl.a. på sammensætningen af personale

og vil skride ind hvis sammensætningen ser uhensigtsmæssig ud. I tilknytning hertil kan nævnes at det af kommunens tilsynsrapport vedrørende tilsyn udført den 8. november 2006 fremgår at der på Røbo er ansat et bredt spekter af medarbejdere – herunder pædagoger og social- og sundhedsassistenter – der sikrer at beboernes behov dækkes hele vejen rundt.

Ifølge den fremsendte ansættelsespolitik er Røbos overordnede politik på området bl.a.

- at rekruttere, fastholde og udvikle medarbejdere der er seriøse, nytænkende, fleksible og åbne i forhold til Røbos pædagogiske mål,
- at medarbejderne er målrettede mod samarbejde i teams,
- at gennemføre Røbos introduktionsprogram for nyansatte i faste stillinger,
- at tilstræbe en ligelig fordeling mellem mænd og kvinder.

Af kommunens tilsynsrapport vedrørende tilsyn foretaget den 4. november 2005 fremgår det at der ved rekruttering af nye medarbejdere til Røbo sker en individuel vurdering ud fra den enkelte gruppes behov, således at der sikres den optimale kønsfordeling på medarbejdersiden.

Jeg fik under den afsluttende samtale oplyst at Røbo har et meget stabilt personale. Ansættelsestiden er således i gennemsnit ca. 4 år. I tilknytning hertil kan nævnes at kommunen i tilsynsrapporten vedrørende tilsyn foretaget den 8. november 2006 har anført at personalegennemstrømningen i 2006 havde været lav for dagtilbuddet, men lidt højere for botilbuddet på grund af opsigelser i forbindelse med langtidssygdom.

Beboerne (og brugerne på dagtilbuddet) har hver især tilknyttet to kontaktpersoner. Det blev oplyst at der er mulighed for at skifte til en anden kontaktperson hvis kemien mellem beboer/bruger og kontaktpersonen ikke er god.

Det fremgår af beskrivelsen af Røbo at hver enhed, herunder hver bogruppe har en fast personaletilknytning. Ved fælles aktiviteter og akut personalemangel hjælper dagtilbuddet og bostedet hinanden når det ressourcemæssigt kan lade sig gøre.

6.2 Vikarer og sygdom

Som tidligere nævnt var der – på tidspunktet for inspektionen – på Røbo et vikarkorps bestående af i alt 5 personer med fast timetal.

Jeg fik under inspektionen oplyst at Røbo i 2006 havde haft en fraværsprocent på 7 %. Dette skyldtes hovedsageligt langtidssygemeldinger, heraf 2 som havde været syge hele året. Det blev oplyst at fraværsprocenten tidligere havde været på 2,8%.

Som ovenfor i afsnit 7.1. nævnt var der i 2006 opsigelser i forbindelse med langtidssygdom. Jeg går på den baggrund ud fra at Røbo forventer at nedbringe fraværsprocenten. Jeg foretager mig ikke videre i anledning af dette spørgsmål.

Jeg har fået tilsendt kopi af Røbos sygdomspolitik, herunder et notat om Røbos ambulancetjeneste. Jeg har tillige fået tilsendt kopi af Røbos interne notat vedrørende Hipatitis B hvoraf det bl.a. fremgår at alt personale, incl. vikarerne der har daglig tæt kontakt med beboerne skal vaccineres mod Hipatitis B.

Ifølge Røbos retningslinier vedrørende vagtplanlægning er det det faste personale der indkalder vikar i tilfælde af uplanlagt fravær (sygdom eller lignende). Det blev under den afsluttende samtale oplyst at det i tilfælde af problemer med at tilkalde vikarer, er lederen for Røbo der tager sig af det. Det blev endvidere oplyst at tilkald af vikarer kun sker på tidspunkter hvor der ikke direkte går tid fra beboerne.

Det blev dog i forbindelse hermed også oplyst at Røbo ikke bruger urimelig lang tid på at indkalde vikarer

På baggrund heraf foretager jeg mig ikke videre vedrørende dette punkt.

7. Amtets tilsynsordning

7.1 Generelt

I kapitel 2 i serviceloven er kommunernes og regionernes opgaver reguleret. Kommunalbestyrelserne skal sørge for at der er de nødvendige tilbud efter serviceloven, jf. § 4, stk. 1, i serviceloven. Kommunen kan opfylde sit forsyningsansvar ved brug af egne tilbud og ved samarbejde med andre kommuner, regioner eller private tilbud, jf. lovens § 4, stk. 2.

Kommunalbestyrelsen kan etablere bl.a. botilbud efter § 108 i den nye service-lov, jf. lovens § 5, stk. 5.

Regionsrådet skal efter aftale med kommunalbestyrelserne tilbyde bl.a. ”midlertidigt ophold til personer med betydelig nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne, der har behov for omfattende hjælp til almindelige, daglige funktioner eller for pleje, eller som i en periode har behov for særlig behandlingsmæssig støtte” jf. § 5, stk. 1, nr. 1, jf. § 107, stk. 2, nr. 1. Regionernes forsyningspligt af bl.a. de sociale bosteder fastlægges på baggrund af årlige redegørelser hvor kommunerne skal beskrive behovene for og kommunernes forventede brug af pladser i regionalt drevne tilbud. Redegørelserne fra kommunerne danner grundlag for den årlige rammeaftale mellem regionen og regionens kommuner. Dette fremgår af punkt 107 i vejledning nr. 95 af 5. december 2006 om botilbud mv. til voksne (vejledning nr. 4 til serviceloven).

Kommunalbestyrelserne har pligt til at føre tilsyn med hvordan de kommunale opgaver løses. Tilsynet omfatter både indholdet af tilbuddene og den måde opgaverne udføres på. Dette fremgår af § 16 i retssikkerhedsloven.

Regionsrådet skal føre tilsyn med bl.a. de botilbud efter § 108 i serviceloven som regionsrådet har etableret. Dette gælder dog ikke hvor en kommunalbestyrelse har indgået en generel aftale om anvendelse af tilbuddet, herunder om tilsyn. Der henvises i det hele til § 5, stk. 7, i den nye servicelov. Det fremgår af forarbejderne til bestemmelsen at den visiterende kommune stadig har den personrelaterede tilsynsforpligtelse med bl.a. beboere i sociale bosteder som udbydes af regionen selv om regionsrådet har den generelle tilsynsforpligtelse med botilbuddet.

Socialministeriets tidligere vejledning nr. 21 af 24. februar 2004 om lov om retssikkerhed og administration på det sociale område indeholdt nærmere retningslinjer for hvordan tilsynsforpligtelsen skulle gennemføres (punkt 332-344). Det fremgår af den nævnte vejlednings punkt 333 at opregningen af de forskellige facetter ved tilsynsvirksomheden ikke var udtømmende.

Ifølge punkt 334 i den dagældende vejledning var kernen i tilsynsforpligtelsen at myndighederne havde pligt til at holde sig informeret om indhold og fremgangsmåde i tilbuddene samt til at forholde sig til denne information i forhold til opgaver, formål og gældende lov.

Punkt 335 i den dagældende vejledning er sålydende:

”Aktivt tilsyn

335. Det er en del af pligten til at føre tilsyn, at kommunalbestyrelsen og amtsrådet skal reagere, hvis medlemmerne får informationer om, at der er eller kan være grundlag for kritik af hjælpen.

...

Løsningen af tilsynsopgaven forudsætter, at kommunalbestyrelsen og amtsrådet – typisk gennem deres forvaltninger – er opsøgende over for eventuelle problemer. Det kan ske ved, at der fastsættes procedurer og rutiner for kommunens og amtskommunens tilsynsvirksomhed, f.eks. beslutninger om, hvilke områder der løbende skal vurderes, hvilke der skal vurderes periodisk, principper for tilbagemeldinger til kommunalbestyrelse eller amtsråd.”

Amtsrådet/kommunen skulle således aktivt påse at borgerne og brugerne fik den hjælp de havde krav på, og at hjælpen havde den kvalitet i udførelsen som myndigheden havde besluttet at den skulle have.

Det var op til det enkelte amt/den enkelte kommune at beslutte hvorledes tilsynsforpligtelsen konkret skulle udføres og planlægges.

Socialministeriets vejledning nr. 73 af 3. oktober 2006 om lov om retssikkerhed og administration på det sociale område trådte i kraft den 1. januar 2007 og afløser bl.a. vejledning nr. 21 af 24. februar 2004 om lov om retssikkerhed og administration på det sociale område. Vejledningen indeholder ligesom den tidligere vejledning nærmere retningslinier for hvordan tilsynsforpligtelsen skal gennemføres (punkt 360-372). Det fremgår af punkt 361 at vejledningens opregning af forskellige facetter ved tilsynsvirksomheden ikke er udtømmende.

Ifølge punkt 362 er kernen i tilsynsforpligtelsen ligesom i den tidligere vejledning at myndighederne har pligt til at holde sig informeret om indhold og fremgangsmåde i tilbuddene, samt til at forholde sig til denne information i forhold til opgaver, formål og gældende lov.

Afsnittene i punkt 335 om aktivt tilsyn i den tidligere vejledning som er citeret ovenfor, fremgår tilsvarende af punkt 363 om aktivt tilsyn i den nye vejledning. Det er dog alene kommunalbestyrelsen der er nævnt i punkt 363 i den nye vejledning.

Af de fremsendte tilsynsrapporter fra Bornholms Regionskommune fremgår det at kommunens tilsyn omhandler forskellige nærmere fastlagte temaer. (Se nærmere nedenfor i afsnit 8.2).

Socialministeren har i medfør af § 139 i serviceloven udstedt bekendtgørelse nr. 620 af 15. juni 2006 om kvalitetsstandard for botilbud efter § 108 i serviceloven. Bekendtgørelsen trådte i kraft den 1. januar 2007 og ophævede den tid-

ligere bekendtgørelse på området. Kommunalbestyrelsen skal efter § 1, stk. 1, i den nye bekendtgørelse fastsætte en kvalitetsstandard for de sociale bosteder efter servicelovens § 108 som kommunalbestyrelsen visiterer til. Kvalitetsstandarderne skal indeholde information til borgerne om indhold, omfang og udførelse af de ydelser kommunalbestyrelsen tilbyder ved bl.a. ophold på sociale bosteder efter § 108 i serviceloven.

Bekendtgørelsen suppleres af vejledning nr. 98 af 5. december 2006 om kvalitet, tilsyn, tilskud til frivillige sociale organisationer mv. (vejledning nr. 7 til serviceloven.). Det fremgår af afsnit 1, kapitel 1, punkt 4, i denne vejledning at kvalitetsstandarderne skal medvirke til at gøre det gennemskueligt hvad borgerne kan forvente ud fra de politiske beslutninger kommunalbestyrelsen har truffet – herunder at sammenligne ydelsesniveauer og typer af tilbud på tværs af kommunegrænser. Kvalitetsstandarderne indeholder også mulighed for at skabe sammenhæng i tilbuddet i forhold til den enkelte bruger, herunder eventuelle børn og pårørende, og i forhold til andre samarbejdspartneres indsats på området. Det fremgår af punkt 5 i samme kapitel at fastsættelsen af den generelle kvalitetsstandard og udmøntningen heraf i praksis kan ses som et redskab kommunalbestyrelsen kan benytte som led i tilsynet med det konkrete tilbud der er omfattet af kvalitetsstandarderne. Det gør det mere enkelt for kommunalbestyrelsen at vurdere om de enkelte tilbud lever op til det serviceniveau kommunalbestyrelsen har fastsat. Arbejdet med kvalitetsstandarderne kan dog ikke medføre indskrænkning eller anden begrænsning i tilsynet efter retssikkerhedslovens § 16.

Jeg har hverken fået Bornholms Regionskommunes generelle kvalitetsstandard eller servicedeklarationen for Røbo tilsendt.

Jeg er opmærksom på at pligten til at udarbejde kvalitetsstandarder for nærværende alene gælder for botilbud oprettet efter § 108 i serviceloven (§ 92 i den tidligere lov). Jeg er således opmærksom på at pligten ikke gælder i forhold til

et bosted som Røbo der er oprettet i henhold til § 105, stk. 2, i lov om almene boliger samt støttede private andelsboliger mv.

Hvis der til trods for dette er udarbejdet kvalitetsstandarder/service-deklarationer for bostedet, beder jeg Bornholms Regionskommune om at sende disse til mig.

Jeg kan i den forbindelse oplyse kommunen om at jeg i en generel sag har bedt Socialministeriet forholde sig til denne forskel i hvornår der er pligt til at udarbejde kvalitetsstandarder. Ministeriet oplyste i brev af 15. juni 2007 til mig at der i satspuljeaftalen for 2007 er afsat midler til bekendtgørelse om kvalitetsstandard for service og pleje i almene ældreboliger for personer med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne. Socialministeriet oplyste videre at ministeriet den 30. marts 2007 havde sendt et udkast til bekendtgørelse i høring, og at bekendtgørelsen, herunder økonomien i forbindelse hermed, for øjeblikket er under forhandling med Kommunernes Landsforening.

7.2 Bornholm Regionskommunes tilsyn

Det fremgår af kommunens notat om retningslinier for udførelse af tilsyn at Bornholms Regionskommune foretager tilsyn én gang om året i hvert bosted. Det almindelige tilsyn skal tage udgangspunkt i tilbudets målsætning mv. og skal omfatte ledelsesmæssige, driftsmæssige og faglige forhold. Tilsynet anmeldes som udgangspunkt altid mindst 4 uger før tilsynet foretages. Kommunens repræsentanter oplyste at baggrunden for 4 ugers-varslingen er at tilsynet er dialogbaseret. Det vil sige at kommunen bestræber sig på at lade brugere/beboere, deres pårørende og personale komme til orde i forbindelse med tilsynet.

Det fremgår endvidere af det nævnte notat at kommunen herudover i særlige tilfælde foretager uanmeldte tilsyn. Kommunens repræsentanter oplyste at dette

var sket 1 gang i 2006 på baggrund af henvendelser fra henholdsvis pårørende og personale.

I kommunens notat om retningslinier for udførelse af tilsynsbeføjelsen er det anført at tilsyn foretages af kommunens fagsekretariat for ældre- og handicapområdet. Det fremgår videre at det er politisk besluttet at dette fagsekretariat ikke skal føre økonomisk tilsyn. Det fremgår af kommunens tilsynsrapporter at et af de forhold som tilsynet ser på, er administration af beboermidler, egenbetaling m.m.

Jeg beder kommunen oplyse om der foretages økonomisk tilsyn på bostederne og i givet fald hvem der foretager det.

Af Bornholms Regionskommunes notat om retningslinier for udførelse af tilsyn med egne sociale tilbud fremgår følgende vedrørende varetagelsen af tilsynsfunktionen i Bornholms Regionskommune:

”...

Formål:

Formålet med at føre tilsyn er at

- påse, at borgerne får den hjælp, som de har ret til efter loven og efter beslutninger, som kommunalbestyrelsen og amtsrådet har truffet
- hjælpen er tilrettelagt og bliver udført på en faglig og økonomisk forsvarlig måde, og
- at forebygge ved at gribe korrigerende ind før mindre problemer udvikler sig til alvorlige problemer.

...

Former for tilsyn:

Egen kontrol

Det er virksomhedslederens [det sociale tilbuds leder; min præcisering] ansvar at forholdene i virksomheden [det sociale tilbud; min præcisering] er i overensstemmelse med gældende regler og retningslinier for området. Egenkontrollen foregår i løbende dialog med brugere, de pårørende, fagsekretariatet og andre samarbejdspartnere.

Almindeligt tilsyn:

Det almindelige tilsyn omfatter fagsekretariatets kontakt til tilbudene og sker via fastlagte tilsynsbesøg. Inden tilsynsbesøget skal de tilsynsførende gøre sig bekendt med evt. virksomhedsplaner, årsberetninger, indberetninger om vold og magtanvendelse, referater fra Medudvalget m.m. Der føres tilsyn med ledelsesmæssige, driftsmæssige og faglige forhold.

...”

Af kommunens manual for tilsyn fremgår bl.a.:

- at formålet med at føre tilsyn med den fysiske standard er at påse at tilbudets fysiske standard følger generelle normer for hygiejne og vedligeholdelse,
- at formålet med at føre tilsyn med samarbejde/kommunikation er at påse at samarbejdet og kommunikationen med brugere, pårørende, personale og andre samarbejdsparter fungerer,
- at formålet med at føre tilsyn med tilbuddets ydelser er at påse at brugere får de ydelser de har krav på og behov for,
- at formålet med at føre tilsyn med retssikkerhed er at påse at brugernes retssikkerhed tilgodeses,
- at formålet med at føre tilsyn med administration af beboermidler, egenbetaling m.m. er at påse at bestemmelser og administrative procedurer følges,
- at formålet med at føre tilsyn med magtanvendelse og omsorgspligt er at påse at bestemmelser og procedurer overholdes, og at der gribes ind inden problemerne udvikler sig,
- at formålet med at føre tilsyn med tilbuddets personalepolitik er at påse at tilbuddets personalepolitik lever op til de overordnede politikker vedr. personale i regionskommunen, og at ansættelsesforholdene er i overensstemmelse med gældende overenskomster og bestemmelser,
- at formålet med at føre tilsyn med tilbuddets personaleplanlægning er at påse at denne planlægning hænger sammen med tilbuddets brugergrundlag og målsætning og

- at formålet med tilsynet med værdigrundlag, servicedeklaration og udvikling er at påse at institutionen arbejder med disse ting.

Det fremgår af kommunens manual for tilsyn at det socialfaglige tilsyn bl.a. omfatter:

- tilbuddets fysiske standard, herunder bl.a. den generelle rengøringsstandard og det vedligeholdelsesmæssige niveau
- samarbejde/kommunikation, herunder brugerindflydelse, medarbejderindflydelse, samarbejde med pårørende og andre,
- tilbuddets ydelser, herunder personlige handleplaner, planlægning af tilbuddet i forhold til den enkelte, indhold i tilbuddet til den enkelte, medarbejdernes kompetencer i forhold til opgaven og implementering af specialisering,
- brugernes retssikkerhed, herunder den enkeltes beslutninger om eget liv, beslutninger på fællesskabets vegne, værger og pårørende, og videregivelse af oplysninger/samtykke,
- administration af beboermidler, egenbetaling m.m., herunder bl.a. retningslinier for de udgifter brugerne har og opbevaring af brugernes værdier,
- magtanvendelse/omsorgspligt, herunder medarbejdernes kendskab til reglerne på dette område og tilbuddets tilrettelæggelse i forhold til den enkelte bruger,
- tilbuddets personalepolitik, herunder bl.a. ansættelsespolitik, misbrugs politik, sygefraværspolitik, uddannelsespolitik og sikkerhedspolitik,
- tilbuddets personaleplanlægning, herunder bl.a. vagtplanlægning og personalegennemstrømning,
- tilbuddets værdigrundlag og brugernes inddragelse/kendskab til dette grundlag og
- tilbuddets overholdelse af øvrige bestemmelser og procedurer, bl.a. i forbindelse ledsageordning og medicinbehandling.

Jeg mener at der tale om en omfattende og god manual for tilsynsbesøgene.

Den 2. og 3. november 2004 foretog ombudsmanden sammen med direktør Jens Møller og fire af embedets øvrige medarbejdere inspektion af Bornholms Regionskommune.

I punkt 3.7. i opfølgingsrapport (nr. 2) af 20. marts 2007 skrev ombudsmanden således vedrørende spørgsmålet om et uafhængigt tilsyn:

”I rapporten [af 17. maj 2006] skrev jeg at jeg i forbindelse med direktør Jens Møllers besøg på Plejehjemmet Sønderbo havde noteret mig at det var blevet oplyst at der på ældreområdet er to tilsynsførende som organisatorisk er placeret under fagsekretariatet for ældre- og handicapområdet, således at den rådgivende og tilsynsførende funktion ligger samme sted.

Videre skrev jeg følgende:

’Regionskommunen har ansvaret for hvordan regionskommunen skal planlægge og udføre sin virksomhed på det sociale og sundhedsmæssige område efter den sociale lovgivning, og regionskommunen har pligt til at føre tilsyn med hvordan opgaverne løses. Tilsynet omfatter både indholdet af tilbuddene og den måde opgaverne udføres på. Dette fremgår af §§ 15 og 16 i retssikkerhedsloven.

Fagsekretariatet for ældre- og handicapområdet har udarbejdet et informationsmateriale om det kommunale tilsyn med plejebolighederne. Det fremgår heraf at regionsrådet har uddelegeret tilsynsopgaven til fagsekretariatet for ældre- og handicapområdet både med hensyn til det faglige, uanmeldte tilsyn og det dialogbaserede tilsyn. Det anføres at fagsekretariatet organisatorisk er adskilt fra bestiller- og udførerfunktionen og dermed er en uafhængig myndighed.

Som beskrevet ovenfor under pkt. 2 følger det af den valgte styreform i Bornholms Regionskommune at fagsekretariatene har den løbende (daglige) kontakt med virksomhederne på det pågældende område.

Til orientering kan jeg oplyse at Folketingets Ombudsmand i en inspektionsrapport af 11. august 2003 om inspektion den 12. maj

2003 af bostedet Bramsnæsrig har udtalt følgende vedrørende Roskilde Amts varetagelse af den rådgivende og tilsynsførende funktion:

'Som jeg gjorde opmærksom på under inspektionen, er det ikke uproblematisk at den samme konsulent (de samme to konsulenter) som indgår i det daglige samarbejde, også fører tilsyn med bostedet efter retssikkerhedslovens § 39. Denne vurdering bygger på det forhold at et løbende samarbejde – som utvivlsomt er nødvendigt og meget nyttigt – næppe kan undgå at kompromittere tilsynsmyndighedens uafhængighed. Det er væsentligt for begge parter – både bostedet og amtet – at der under et tilsynsbesøg er klare retningslinjer og klarhed over hvem der undersøger, og hvem der undersøges. Jeg er naturligvis opmærksom på at Roskilde Amt er et mindre amt, og at de ansatte på dette område derfor kender hinanden i større omfang end dette er tilfældet i større forvaltninger. Jeg er også opmærksom på at amtet under et eventuelt skærpet tilsyn (niveau 3) nedsætter en til lejligheden sammensat gruppe på tværs af de tre fagområder på Social- og Sundhedsforvaltningens område.

Når den konsulent der står for den daglige kontakt, også varetager tilsynet med det pågældende bosted, kommer konsulenten i et vist omfang til at undersøge sig selv. Konsulenten har løbende vejledt og bistået bostedet med forhold der indgår i tilsynet, og kan derfor vanskeligt karakteriseres som uafhængig. Konsulenten kan vanskeligt undgå at blive medansvarlig for forholdene på bostedet – i hvert fald for så vidt angår de forhold som konsulenten er blevet bedt om råd om. Gennemførelse af tilsynsbesøg på et bosted som konsulenten kender godt og dagligt har kontakt med, forudsætter efter min opfattelse klarhed over hvilken 'rolle' konsulenten har hvornår. Denne klarhed er vanskelig at opnå.

Tilsynet på voksenområdet i Roskilde Amt varetages som det fremgår, af de to samme pædagogiske konsulenter der varetager det daglige samarbejde. Man kunne overveje at lade den konsulent der ikke har den daglige kontakt med det pågældende bosted, gennemføre tilsynsbesøget, men dette gør efter min opfattelse ikke uafhængigheden meget større, idet den ene kollega så kommer til at undersøge den anden.

Efter min opfattelse kunne Roskilde Amt overveje at lade en udenforstående person (evt. fra en anden afdeling i forvaltningen) forstå tilsynsbesøgene. Jeg er opmærksom på at dette forudsætter at den pågældende har et godt kendskab til området.'

Som det fremgår af citatet, mener jeg at tilsynsmyndigheden som udgangspunkt bør organisere arbejdet på en sådan måde at den medarbejder der har den daglige kontakt med de pågældende insti-

tutioner/virksomheder, ikke samtidig bliver ansvarlig for tilsynet og udarbejdelse af tilsynsrapportens konklusioner og resultater.

På den baggrund beder jeg Bornholms Regionskommune redegøre for om, og i givet fald hvordan, regionskommunen sikrer at tilsynet på plejeboligområdet er uafhængigt.

Bornholms Regionskommune har i brevet af 17. november 2005 anført følgende:

'Tilsynsfunktionerne vil fra 1. januar blive krydset, således at medarbejdere, der rådgiver på handicapområdet, fører tilsyn med plejehjem/plejecentre på ældreområdet, og at medarbejdere, der rådgiver på ældreområdet, fører tilsyn med virksomhederne på handicapområdet.'

I en efterfølgende telefonsamtale blev Bornholms Regionskommune bedt om yderligere oplysninger vedrørende dette, herunder antallet af medarbejdere på de to nævnte områder og disses indbyrdes samarbejdsrelationer. I en e-mail af 1. december 2005 har Bornholms Regionskommune supplerende oplyst følgende:

'Oplysninger om personer der foretager tilsyn

Tilsyn på ældreområdet 2 medarbejdere

Tilsyn på handicapområdet varetages af 3 medarbejdere

Der er ikke personsammenfald. De fem medarbejdere er ansat i Fagsekretariatet for Ældre- og Handicapområdet, hver med eget kontor.'

Jeg har noteret mig de ændringer i tilsynet med ældre- og handicapområdet som Bornholms Regionskommune efter årsskiftet ville foretage.

Jeg beder regionskommunen om nærmere oplysninger om tilrettelæggelsen af hvem der forestår tilsynsbesøgene, herunder om regionskommunen vil sikre at tilsynsbesøgene bliver 'krydset' imellem de enkelte medarbejdere på henholdsvis ældre- og handicapområdet således at en ansat A ikke fører tilsyn med et område hvor ansvaret påhviler en medarbejder B der samtidig har til opgave at føre tilsyn med et område som den ansatte A har ansvaret for.

Til orientering for Bornholms Regionskommune kan jeg i forlængelse af det ovenfor (og i min foreløbige rapport af 23. august 2005) anførte om tilsynsvirksomheden i Roskilde Amt oplyse at jeg i en opfølgingsrapport af 28. maj 2004 om inspektionen den 12.

maj 2003 af bostedet Bramsnæs vig henstillede til Roskilde Amt at overveje hvorledes det på en bedre måde kunne sikres at de personer der udførte tilsynsbesøg, for fremtiden ville være uafhængige af det bosted der førtes tilsyn med, herunder om ikke andre ansatte i forvaltningen end de to pædagogiske konsulenter der varetog den løbende kontakt med bostederne, ville kunne inddrages i tilsynsopgaverne. Jeg bemærkede (igen) at jeg var opmærksom på at Roskilde Amt er et mindre amt, og at de ansatte på dette område derfor kender hinanden i større omfang end det er tilfældet i større forvaltninger.

Jeg bad amtet underrette mig om hvad min henstilling gav anledning til.

Roskilde Amt oplyste herefter at amtet fremtidigt ville lade tilsynet blive udført af én pædagogisk konsulent sammen med en fuldmægtig (AC), som bl.a. deltager i arbejdet med bostedernes driftsaftaler. Den pædagogiske konsulent vil ikke være den samme som der har den kontinuerlige kontakt til bostedet.'

Jeg tog det oplyste til efterretning og foretog mig herefter ikke videre vedrørende udførelsen af Roskilde Amts tilsynsforpligtelse.

Jeg beder Bornholms Regionskommune oplyse om det refererede giver regionskommunen anledning til at overveje om ansatte uden for ældre- og handicapsekretariatet bør deltage i eller forestå tilsynsbesøgene, herunder om dette praktisk set vil være en hensigtsmæssig løsning.

I den forbindelse er jeg opmærksom på at den begrænsede størrelse af Bornholms Regionskommune og det begrænsede antal medarbejdere sætter grænser for (variations)mulighederne ved tilrettelæggelsen af tilsynsbesøg.'

Bornholms Regionskommune har herefter i brevet af 10. november 2006 oplyst følgende:

'På baggrund af Ombudsmandens udtalelser om evt. tvivl om habilitet ved at medarbejdere i Fagsekretariatet for Ældre- og Handicapområdet førte tilsyn på området, hvor de selv var rådgivende over for virksomhederne, blev det foreslået direktionen, at tilsynet fra 1. januar 2006 fortsat blev udført af medarbejdere i fagsekretariatet, men sådan at medarbejdere, der har opgaver på handicapområdet førte tilsyn med plejehjem/plejecentre og medarbejdere, der har opgaver på ældreområdet, førte tilsyn på handicapområdet.

Da tilsynet skulle planlægge tilsyn efter de nye retningslinier, blev kommunen imidlertid opmærksomme på, at det efter vor opfattelse

er en væsentlig kvalitet ved tilsynene, at de tilsynsførende har et grundigt kendskab til og indblik i det område, de skal føre tilsyn med. Dette har især betydning, hvis tilsynene ikke alene skal være en ren kontrolforanstaltning, men også anvendes i udviklingsøjemed, hvor der kan gives faglige anvisninger.

Det har også stor betydning, at medarbejdere, der har været med til at lave oplæg til retningslinier og tilrettelæggelse af opgaverne i virksomhederne til politisk behandling i fagudvalg og kommunalbestyrelse, kan følge op på beslutningerne og udnytte det indblik, de har til deres fagområde.

Nødvendigheden af, at tilsynsførende har et meget grundigt kendskab til deres tilsynsområde understreges af den senere tids sager i den landsdækkende presse, hvoraf det også fremgår, at der har været mangler ved tilsynet.

Ud fra ovenstående har vi fortsat tilsynet ud fra tidligere retningslinier, så vi udnytter medarbejdernes kompetencer bedst muligt. Kommunen er opmærksom på risikoen for uvildighed, men mener netop ved denne opmærksomhed, at opgaverne godt kan forvaltes sagligt og fagligt.

Ovenstående er tidligere på året mundtligt meddelt direktør Orla Kristiansen og det er oplyst, at der vil komme et skriftligt oplæg til direktionen med indstilling om, at tilsynet fortsat føres af medarbejdere inden for deres arbejdsområde. Denne indstilling er desværre endnu ikke udformet og fremsendt. Det vil ske snarest.'

...

I servicelovens § 151 er fastsat nærmere bestemmelser om tilsynet med bl.a. plejehjem. Heraf fremgår det bl.a. hvor mange anmeldte og uanmeldte årlige tilsynsbesøg kommunalbestyrelsen som minimum skal gennemføre. I bestemmelsens stk. 2, 2. pkt., er det fastsat at tilsynet ikke må varetages af leverandører eller personer der udfører opgaver på området.

Jeg forstår på regionskommunens seneste oplysninger at regionskommunen endnu ikke har (eller i hvert fald i november 2006 endnu ikke havde) truffet en endelig beslutning om hvem der skal forestå og deltage i kommunens tilsynsbesøg på plejeboligområdet.

Videre forstår jeg at kommunen (nu) er af den opfattelse at nært kendskab til de steder der skal føres tilsyn med, skal prioriteres frem for uafhængighed og uvildighed. Kommunen har til støtte herfor bl.a. anført at kommunen ønsker at drage fordel af medarbej-

deres kendskab til deres fagområde, herunder at bruge dette kendskab i udviklingsøjemed.

Jeg er ikke enig i kommunens synspunkt. Det er fortsat min opfattelse at det bør sikres at tilsynet er uvildigt og uafhængigt, og at den tilsynsførende og den rådgivende funktion derfor bør adskilles således at de medarbejdere der har den løbende (daglige) kontakt med virksomhederne, ikke samtidig fører tilsyn med de pågældende virksomheder. Jeg henviser til det som ovenfor er citeret fra min rapport af 17. maj 2006.

Den ordning som regionskommunen i brevet af 17. november 2005 oplyste at kommunen efter årsskiftet ville gøre brug af, sikrer efter min umiddelbare opfattelse heller ikke i tilstrækkelig grad uafhængighed. Jeg henviser til at en sådan ordning indebærer at kollegaer der efter det oplyste arbejder forholdsvis tæt sammen i samme fagsekretariat, kommer til at undersøge og kontrollere hinandens arbejde.

Jeg henstiller igen til regionskommunen at overveje at lade en udenforstående person (evt. fra en anden afdeling i forvaltningen) forestå tilsynsbesøgene. Jeg er opmærksom på at dette forudsætter at den pågældende har et (godt) kendskab til området. Jeg henviser til det ovenfor anførte vedrørende Roskilde Amt. Jeg henviser også til at jeg i min endelige rapport bad regionskommunen om at oplyse om det i rapporten refererede vedrørende Roskilde Amt gav regionskommunen anledning til at overveje om ansatte uden for ældre- og handicapsekretariatet burde deltage i eller forestå tilsynsbesøgene, herunder om dette praktisk set ville være en hensigtsmæssig løsning.

Jeg beder regionskommunen om at oplyse hvad min henstilling og mine bemærkninger giver kommunen anledning til.

Hvis regionskommunen ikke umiddelbart er indstillet på at følge min henstilling, anmoder jeg regionskommunen om at tage kontakt til Socialministeriet for at få ministeriets vurdering af sagen. Jeg anmoder om at regionskommunen i givet fald hører Socialministeriets syn på sagen før jeg modtager underretning om regionskommunens endelige standpunkt.

...”

I forlængelse af inspektionen på Røbo havde jeg og to af mine medarbejdere et møde den 17. april 2007 med repræsentanter fra Bornholms Regionskommune, herunder en af kommunens vicedirektører. På mødet uddybede jeg ombuds-

mandens ovenfor nævnte opfattelse på området. Jeg nævnte bl.a. at en løsningsmulighed efter min opfattelse ville kunne bestå i at "tilsynsteamet" udgøres af en administrativ medarbejder fra en anden del af forvaltningen og den "daglige" konsulent fra Fagsekretariatet for Ældre- og Handicapområdet. Den administrative medarbejder – som skal være den ansvarlige for tilsynet og rapporten herom – vil i så fald skulle stå for kontroldelen af tilsynet, og den daglige konsulent vil skulle yde den faglige bistand i forbindelse med gennemførelsen af tilsynet.

Ovennævnte afsnit om habiliteten i forbindelse med kommunens tilsyn vedrører umiddelbart kun plejehjem/plejecentre. Der er imidlertid en sådan sammenhæng med området vedrørende habilitet ved tilsyn med sociale bosteder at jeg har besluttet – i denne sag om Røbo – at afvente resultatet i den ovennævnte sag.

Som nævnt ovenfor er Bornholms Regionskommunes tilsyn dialogbaseret. Jeg fik oplyst at kommunen til dette anvender en interviewguide.

Jeg fik endvidere oplyst at kommunen på de almindelige tilsyn har fokus på særligt udvalgte emner. I 2007 har kommunen således særligt fokus på bostedernes brugerinddragelse.

Under forudsætning af at kommunen ikke slækker på tilsynet på andre områder, mener jeg at det er positivt med sådanne tematilsyn.

Af kommunens notat om retningslinier for udførelse af tilsyn fremgår det bl.a. at de tilsynsførende inden tilsynsbesøget skal gøre sig bekendt med evt. virksomhedsplaner, årsberetninger, indberetninger om vold og magtanvendelse, referater fra Medudvalget mv.

Det fremgår endvidere at de tilsynsførende skal vises rundt i hele tilbudet – dog med respekt for at det er beboernes hjem.

Kommunens repræsentanter oplyste under inspektionen at tilsynskonsulenterne ved afslutningen af tilsynsbesøget holder et afsluttende møde med ledelsen på det aktuelle bosted og informerer om tilsynsteamets indtryk og om eventuel kritik.

Af det nævnte notat fremgår det videre at alle punkterne i den skriftlige manual skal gennemgås, og at der skal afrapporteres skriftligt om forholdene – også om de forhold der findes i orden.

For så vidt angår afrapportering fremgår det at de tilsynsførende under tilsynsbesøget skal udfylde et rapporteringsskema, og at de efterfølgende skal udarbejde et konklusionsreferat med det generelle indtryk fra tilsynsbesøget.

Senest to uger efter tilsynsbesøget skal bostedet modtage det udfyldte afrapporteringsskema med konklusioner. Bostedet har derefter 5 arbejdsdage til at kommentere rapporten. Herefter forelægges tilsynsbesøgets konklusioner for Udvalget for Ældre- og Handicap.

Jeg beder kommunen om at oplyse om bostedets eventuelle kommentarer indarbejdes i rapporten før den forelægges for det nævnte udvalg.

For så vidt angår opfølgning på tilsynet, fremgår det af notatet at fagsekretariatet skal reagere omgående hvis tilsynsbesøget giver anledning til alvorlige påtaler.

Kommunens repræsentanter oplyste at kommunen – 3 til 6 måneder efter tilsynet – skriftligt beder det pågældende bosted om oplysning om hvorvidt og på hvilken måde der er rettet op på de punkter der er nævnt i tilsynsrapporten.

Tidspunktet for den skriftlige rykker afhænger af graden af hvor alvorlig det påtalte forhold er.

Jeg går på baggrund af ovenstående ud fra at udgangspunktet er at kommunen venter 3 til 6 måneder før kommunen beder bostedet om en tilbagemelding vedrørende de punkter der har givet anledning til kritik eller anden påtale. I tilfælde med alvorlige påtaler sker opfølgningen imidlertid hurtigere – alt efter graden af alvorlighed. Jeg har ingen bemærkninger til dette.

Jeg beder dog kommunen om at oplyse om bostedernes tilbagemelding til kommunen sker skriftligt.

7.3 Tilsynsbesøg foretaget på Røbo den 8. november 2006

Blandt det materiale jeg modtog forud for inspektionen, er – som nævnt – en tilsynsrapport om et tilsynsbesøg foretaget på Røbo den 8. november 2006.

I tilsynsrapporten er der ud for hvert punkt sat plads af til en angivelse af tilsynets kommentarer til de enkelte områder. Herudover er der ud for hvert punkt et felt til angivelse af tilsynets eventuelle anbefalinger. Sidst i tilsynsrapporten har kommunen anført sit samlede indtryk af Røbo. Som jeg forstår det, vil en opsummering af eventuelle kritikpunkter og anbefalinger også skulle fremgå heraf. I den konkrete rapport er der imidlertid ikke afgivet anbefalinger.

Efter min gennemgang af tilsynsrapporten er det min opfattelse at den med hensyn til emner dækker bredt og detaljeret. Tilsynet har dog ikke – i rapporten – forholdt sig til alle emnerne. Det er min opfattelse at beskrivelserne af de faktiske forhold (i rapporten kaldet ”kommentarer”) med fordel kunne udbygges uanset om forholdene giver anledning til anbefalinger og vejledning eller påbud eller ingen af delene.

Jeg beder Bornholms Regionskommune om at overveje en udbygning af kommentarerne således at der skriftligt (evt. i kortfattet form) forholdes til hvert enkelt emne. Dette vil efter min opfattelse give bostedet og kommunen en garanti for at alle emner har været omfattet af tilsynet, og det vil også være et mere nyttigt redskab fx i forbindelse med evt. senere klager eller tvivlsspørgsmål.

Jeg beder kommunen om at underrette mig om hvad kommunens overvejelser giver anledning til.

Opfølgning

Som det fremgår af de enkelte punkter ovenfor, har jeg i flere tilfælde bedt Røbo og/eller Bornholms Regionskommune om nærmere oplysninger mv. vedrørende forskellige forhold. Jeg beder om at disse oplysninger mv. fra bostedet sendes gennem regionskommunen for at kommunen kan få lejlighed til at kommentere det som bostedet anfører.

Underretning

Denne rapport sendes til Røbo, Bornholms Regionskommune, Folketingets Retsudvalg og Center for Ligebehandling af Handicappede.

Lennart Frandsen
Inspektionschef